

Sällskapet Strömstierna – Nyhetsbrev 19

Hej alla,

I dessa fortfarande något osäkra tider hoppas jag att Ni alla ännu håller distansen fullt ut ... Men för att åter försöka pigga upp Er litet så kommer nu Nyhetsbrev 19.

Utöver nyheterna i detta brev om Lysekils historia finns de gamla nyhetsbreven tillgängliga på vår hemsida: Nyhetsbrev 1: 1543 – 1587. N:o 2: fram till år 1610. N:o 3: till 1658-02-26. N:o 4: till 1679-08-22. N:o 5: till år 1700 (Lotsstation på Lotsberget). N:o 6: till freden i Nystad 1721-08-30. N:o 7: till 1747 cirka. N:o 8: till 1778-01-24. N:o 9: till år 1800. N:o 10: till fredsavtalet med Norge 1814. N:o 11: till år 1830. N:o 12: till köpingsbildandet 1836-02-27. N:o 13: till 1843. N:o 14: till 1850. N:o 15: till 1857. N:o 16: fram till 1860, N:o 17: till 1863. Nyhetsbrev 18: åren 1864-1866.

Nyhetsbrev 19 innehåller mest information om händelser i Lysekil åren 1867-1870. Det första fiskerimötet i Sverige äger rum i Lysekil 1868 och därifrån kommer rapporter! Ni kommer även att upptäcka målningar och teckningar samt tidningsutklipp som berör Lysekil. Dessutom visar vi upp namn på många sommargäster som besöker Lysekil och havsbadet.

Nyheter (som nu upprepas)

Sällskapet Strömstierna fyllde alltså 20 år 2020 men vårt tänkta firande söndagen den 7 juni 2020 ställde vi in – allas säkerhet kommer i första hand. Men vi är ju nu fyllda 21 år och kan förhoppningsvis fira detta senare i år!

När Ni läser denna Lysekils historia har jag källreferenser till de flesta händelser. Tanken med detta är dels att visa var informationen är hämtad, dels att stimulera till mer läsning. Ni kan på vår hemsida även hitta en Källförteckning över litteratur som berör Bohuslän och Lysekil.

Nyhetsbrev 14 innehåller en förteckning över **Förkortningar**. Listan med förkortningar till källor och personer kan vara användbar. Några förkortningar kan vara ersatta med klartext!

Om Ni vill kommentera innehållet i denna **Lysekils historia** är Ni givetvis välkomna! Nästa Nyhetsbrev numro 20 kommer att sändas ut till Er under juli 2021.

Mvh Per Stenros

perstenros@gmail.com

./

Lysekils historia

- 1867 Detta år är ett missväxtår på grund av torka och varmt väder. (Lönnroth, Ny svensk historia, 1810-1872, sid 306)
- 1867 Väderöbods fyrplats utanför Hamburgön tas i bruk. (Krantz, Göteborg och Bohuslän, sid 280) (Anton Uhrberg, Skisser från Väderöarna, sid 9)
- 1867 Johan Jakob Hallgren startar i sin konservfabrik på Gullholmen tillverkning av skinn- och benfri ansjovis. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 7)
Johan Jakob Hallgrens Konservfabrik öppnar även i Göteborg. (LP 2006-01-11)
- 1867 Konsul Benjamin Gabriel Mollén startar inläggning av skinn- och benfri ansjovis i Lysekil. (Knuth Hansson, sid 147)
Skarpsillen utnyttjas för tillverkningen och därmed läggs grunden för Lysekil att bli ansjovisens hemort. (Krantz, Göteborg och Bohuslän, sid 137)
- 1867 Hushållningssällskapet delar första gången ut pris för ansjovisinläggning.
- 1867 Kommunalstämman anslår 850 Riksdaler till Fattigvården.

Revisionsberättelsen för årets räkenskaper visar att fattigvården kostat kommunen 1.161 Riksdaler. Revisorerna skriver bland annat att två namngivna makar åtnjuter full försörjning. Genom ett upprättat kontrakt skall kommunen dock efter deras död erhålla deras bostadshus.
- 1867-01-04 **Fartyg till salu.** Slupen ”Familjens hopp” om 36 swåra läster, byggd på klint med trawellförhydning. Såväl fartyg som inwentarier i brukbart skick och synnerligast passande för fart på Wenern. Fartyget är nu liggande i Lysekils norra hamn, hwarest det kan beses och lemnar undertecknad upplysningar samt uppgör köpet. Lysekil den 2:dre Januari 1867. Petter Lindbom. (BLT 1867-01-04/KJ) [Anm: Petter Hansson Lindbom bor i Hus n:o 12, Gamla Strandgatan 39.]
- 1867-01-28 **”Från Lysekil** skrifwes den 28 dennes af H. T:s korrespondent: Kölden har hela denna vinter allt sedan nyåret här i Lysekil warierat emellan 7 och 11 grader och några gånger på nätterna stigit till 12 á 13, men ingen gång warit öfwer 14.
Gullmarsfjorden har länge warit tillfrusen ända ut till Ulseröd, och i åtta dagars tid har man kunnat köra med hästar och lass emellan Bornöarna, Holma, Gullmarsberg, Saltkällan och Ferlef. – Lysekils hamnar hafwa ända till i lördags warit alldeles isfria och Gullmarsfjorden öppen ända upp till Oxevik, der en liflig handel bedrifwes med färsk sill och fisk emellan fiskare från

skärgården och bönder från Dalsland och Sörbygden samt fiskhandlare från Uddevalla och Wenersborg. Emellertid har genom det starka snöfallet natten till den 26 dennes, hvarigenom det salta watten blifwit uppblandat med mycket färskt, och den därefter inträffade starka kölden och stilla väderleken yttre delen af Gullmarsfjorden äfwen tillfruset tillika med fjordarne emellan Lysekil och Gullholmen samt Lysekil och Malmön och ett fint på denna för Skärgårdsboen winstgifwande rörelse. Det har icke på de 10 senaste åren händt att dessa sistnämnda farwatten tillfrusit, om icke möjligen på en eller två dagar, och i Skärgården hoppas att äfwen denna is skall få ett snart slut, helst här i dag blåser friskt sydlig wind: thermometern wisar fryspunkten. Hafwet är emellertid öppet ända in till Lysekils norra hamn, och för fartyg som komme ifrån sjön, skulle icke wara någon stor swårighet att arbeta sig in i denna hamn. Slädföret är nu godt ända ut till Lysekil och begagnas flitigt af allmogen för utforsling af spannmål och för hemtning af bränsle från skogarne. Skepparen B. Jacobsson från Fiskebäckskil, som emellan jul och nyår afseglade med skonerten ”Juno”, lastad med hafre, till England, har sedan dess ej låtit höra af sig, och man fruktar att fartyget gått förloradt med man och allt.” (BLT 1867-02-01/KJ)

- 1867-02-01 Kunglig Maj:t beslutar att en telegrafstation skall inrättas i Lysekil. Detta är en framgång för köpingen, enär liknande framställningar från Marstrand och Fjällbacka avslås. (Lysekils Sparbank 125 år, sid 30)
- 1867-02-05 ”**Från Lysekil** skrifwer vår korrespondent sistl. gårdag: Allt sedan den 2 dennes synes ingen is till i hafwet från härwarande utkik, Lysekils hamnar äro fria från is, äfvensom farwatten emellan Lysekil och Fläskö, norrut. - Gullmarsfjorden är isfri ända upp till Alsbäck och Oxevik. Till Lysekil inkommo den 2 dennes briggen Selma och skonerten Edwina, båda hemma härstädes, den förre förd af kaptan Swanberg och den senare af Robert Pettersson på resa från London i barlast för ordres. Från Lysekil skrifwes den 31 jan. af handelstidningens korrespondent: Allt sedan den 28 dennes har wäderleken här warit 1 á 4 grader blid, med dimma, regn och snöglopp, och winden har blåst från syd och sydwest, hvarigenom en mängd drifis inkommit från sjön, igår eftermiddag kunde man knappt se öppet watten till sjös men i natt sprang winden upp till nordost med 4 graders köld, och isen drifwer nu åter till sjös. Gullmarns yttre del har redan blifwit så fri från is, att man kan färdas med båt till Fiskebäckskil och Gullholmen. Om den nordostliga winden fortfar kommer hela yttre skärgården häromkring att inom ett á två dygn bli alldeles isfri – Intet fartyg synes till sjös.” (BLT 1867-02-05/KJ) [Anm: se Anders Olsson, Briggar från Skaftö - Gåsö; Selma, sid 15-16. Redare för Edwina är Robert Nordvall, se Lüscher, Lysekils Historia sid 161-170. Robert Pettersson bor i Hus n:o 125, Kungsgatan 26.]

- 1867-03-01 **”Från Lysekil** skrifwer vår korrespondent sistl. gårdag: Efter flere dagars blidwäder och sedan allt före förswunnit hafwa wi åter fått frost med 10 a 12 graders köld under nätterna och 6 á 7 på dagen. Inre delen af Gullmarsfjorden är ännu belagd med fast is ut till westra udden af Stora Bornö. Sillfisket har åter börjat norrut och nästan dagligen ankomma båtar lastade med färsk som till större delen säljes wid Oxewik för 1 rdr fjerdingen, men här har äfwen i större partier blifwit såld färsk sill för 50 öre fjerdingen. Skepparen Nils Lycke afseglade till England den 26:e dennes med här intagen last af 12.265 kubikfot hafre. En stor af skärgårdens fartyg hafwa redan slutat frakter och torde seglationen snart wara i full gång. En mängd plankor och bjelkar äro under senaste weckan bergade inom Uddewalla tulldistrikt i yttre skärgården och en del bjelkar äro märkte W och en krona. En skeppsslup är bergad wid Grafwarna med namnet Fidoity Hull – William Brufey.” (BLT 1867-03-01/KJ)
- 1867-03-08 ”Telegrafledningen till Lysekil, skall, enligt Kungl. M:ts offentliggjorda beslut, under innevarande år anordnas med inrättande af en 3:dje klassens station å Lysekil. – Den föreslagna stationen å Fjellbacka kommer deremot ej till stånd i år åtminstone ej på allmän bekostnad.” (BLT 1879-03-08/KJ)
- 1867-03-15 **”Entreprenadauktion.** Genom entreprenadauktion, som förrättas i Lysekils köping Tisdagen den 26 dennes kl. 12 på dagen upplåts till den minstbjudande påläggning af ett nytt brädtak jemte tegel samt inklädd fims å Lysekils kyrka, allt i enlighet med upprättadt kostnadsförslag, hwilket för hugade spekulanter finnes till påseende hos kyrkowärden, och som wid auktionstillfället närmare uppgifwes. Arbetet bör vara fullgjordt inom medio af Juni månad detta år och entreprenören försedd med antagliga borgen. Lysekil den 6 Mars 1867. Kyrkorådet. (BLT 1867-03-15/KJ)
- 1867-03-19 På kommunalstämman behandlas ett förslag från Lysekils Badinrättning att kommunen skulle inlösa dess anläggningar och överta driften. Yrkandena vid stämman har utformats så att striden kommer att stå om huruvida en kommitté för närmare utredning av frågan skall tillsättas eller icke.
- Omröstningen sker efter upprop, där man börjar längst ute i gamla köpingen vid Tullbryggan. Här bor skepparna och deras likasinnade. Av dem har 48 man mött upp. De representerar för egen del och för 13 rederier med skepparna som huvudredare 230 röster. De röstar samtliga för avslag. De ”tyngsta” är skepparna Anders Johansson och Lorentz Pettersson, som har vardera 10 röster. Kapten Nils Hansson Lycke har 7 röster och samma röstetal har hans kollega Olof Magnus Pettersson. Kapten Anton Åsberg har 6 röster, resten har mellan 1 och 5 röster. Men Petter Lindbom, som personligen har tre röster,

röstar för tre rederier i vilka han är huvudredare och har för dem 13 röster. Inalles har han alltså 16 röster. Hans Nilsson Lycke har bara en röst – han har vid det här laget ”gått i land”, han är 71 år gammal – men har dessutom fyra röster för ett vart av sina båda rederier för ”Minerva” och ”Maria Sofia”, alltså inalles nio röster.

De första ja-rösterna vid uppöppet avges av garvare Martin Carlsson – då har man alltså lämnat gamla köpingen. Och med nya köpingen, som på allvar börjar med Mollénska huset vid Konsulliden, kommer ja-rösterna mera tätt. Fru Mollén lägger sina fyra röster för ja-propositionen. Och sen kommer de stora posterna. Gästgivare Robert Nordvall har 33 röster för egen del, och får rösta för tre rederier med tillhoppa 37 röster – alltså tillsammans 70 röster. Johan Bernhard Jonsson har 43 röster och för sina 3 rederier får han sammanlagt 27 röster – alltså även han 70 röster. Benjamin Gabriel Mollén har också 43 röster. För sina sex rederier har han tillhoppa 60 röster. 103 röster är sålunda där samlade på en hand. Robert Nordvall, Johan Bernhard Jonsson och Mollén räcker sålunda ensamma till att överrösta hela gamla köpingen. När sedan grosshandlare Grave Josias Sundberg lägger i sina 31 röster, Fredrik Leonard Carlsson 12, Gustaf Emil Bundsen 15 och Badinrättningen 17 röster – om det är Mollén, Nordvall eller Bundsen som röstar för bolaget framgår ej av handlingarna – så behövs det bara sju ”smågubbar” till för att ja-propositionen skall segra med 365 röster mot 253, de senare avgivna av 57 röstande.

Det behövs icke någon mera ingående analys av omröstningsprotokollet för att få klart hur lokalt avgränsad partibildningen är: gamla köpingen contra nya köpingen. Det betyder också skeppareintressena mot affärs- och tjänstemannaintressena. Till en början betyder det också motsättningen mellan jordägare och icke-jordägare. Denna partibildning är bestående långt fram och får ej förbises, när man skall bedöma den kommunala debatten. Det är egentligen först när sjöfarten som bärande faktor i Lysekils ekonomiska liv börjar uppvägas av andra näringsgrenar, som en mera påtaglig utjämning sker. (Granqvist, LP 1962-12-14, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889)

1867-04-.. Chefen för Kungliga Telegrafstyrelsen, herr P. Brännström, meddelar i brev att en telegrafstation planeras i köpingen. På stämman i april beslutar man att försöka anskaffa lämplig lokal och att kostnader för densamma skall bestridas av frivilliga bidrag. Redan finns för ändamålet insamlat 169 riksdaler årligen och ännu mer kan påräknas. Eventuell brist skall köpingen svara för, dock skall endast uttaxering ske bland köpingens handels- och sjöfartsnäringar. Kommunalstämman beslutar hyra telegraflokal i Annette Anderssons hus, där Färgaregatan mynnar ut vid Torget. (Lysekils Sparbank 125 år, sid 30. Dagens adress är Kungsgatan 47.) [Anm: Jämför med KH: Lysekils första telegrafstation inrättas i en byggnad där stadshuset nu står. (Knuth Hansson, sid 71) Se vidare Kungsgatan 44.]

- 1867-05-17 Bohusläns första järnväg tas i bruk mellan Uddevalla, Öxnered, Vänersborg och Herrljunga (UVHJ). Initiativtagare och drivande kraft för banans tillkomst är landshövdingen i Älvsborgs län, greve Erik Josias Sparre. (www.historiskt.nu) (LP 2005-06-17) (AL, Posthistoria)
- 1867 Fiskebäckskils Badinrättning öppnar med varmbadhus, restaurant och verandor.
- 1867-07-02 ”**Konsert i Lysekil.** Onsdagen den 3 Juli kl. 7 e.m. gifva sångerskan fröken Augusta Bornholdt från Köpenhamn och Kungl. Danske Kammarmusikus V. Schneider, en KONSERT i Lysekil. Närmare genom programmer.” (BLT 1867-07-02/KJ)
- 1867-08-06 ”**Bolagsstämma.** Deltagarne i Lysekils Badinrättningsaktiebolag kallas, på grund af 11 § i Bolagsordningen, till ordinarie bolagsstämma i Lysekils badhussalong Onsdagen den 28 dennes kl. 5 e.m. Lysekil den 5 Aug. 1867. Styrelsen.” (BLT 1867-08-06/KJ)
- 1867-08-09 ”**Från Lysekil** skrifwer vår korrespondent den 8 dennes: Lysekil, som de senare åren kommit på många läppar, har wäl derfor till en stor del att tacka sin omtyckta badinrättning, sin belägenhet som en af Skageracks friska windar omsusad plats, sin snabba post- och ångbåtskommunikation och senast sin telegrafförbindelse; men äfwen dess egenskap af central- och korrespondentstation för en stor del af Bohusländska handelsfartygen dess ypperliga, såwäl winter som sommar tillgängliga uthamn, dess för öfrigt centrala läge inom en mycket befolkad skärgårdskrets, har gjort att denna lilla wrå bland bergen, blifwit snygg och liflig och slutligen wågat att presentera sig för sina större werldskamrater, hvilka och få – för wänskap, för nöje eller för nytta – önskat sitt ”wälkommen”. Då en sådan ”werldsmedborgare” som en köping, hwilken lik Lysekil har så många westliga fördelar att framwisa, uppwäxer ur gruset är det, om icke naturligt, så åtminstone wanligt att den ej saknar skolmästare. Lysekil har emellertid i så fall warit lyckligt, att dessa skolmästare utan twifwel haft redbara afsigter, om de än ibland sagt sin dicipel att, ”du skall ha en ny mössa” – då han framför allt behöft nya skor; men den unge växer ...aften är god; och snarligen bör ”dicipeln” sjelf förslå hwad han behöfwer. Detta om platsen i allmänhet; men jag skulle denna gång, enligt löfte, tala litet om badlifwet i Lysekihl. Jag förutsänder dock den anmärkningen att om badsällskapet har sina hemligheter, så har jag inga sådane. Hwad som ”hwiskas” har jag således ingen reda på och skall ej heller tala något derom.
- Badsocieten härstädes har i år warit owanligt stor och främlingarnes antal har säkerligen uppgått till omkring 600, ehuru blott 450 f. n. äro ”inskrifne”.

Tywärr har Lysekil hittills haft nästan total brist på promenadplatser och har ingen hwarken ”gås allée” eller ”kalf-hage” (förtjusande tillflyktsorter) som Strömstad, ännu mindre likt Marstrand något Schweiz eller Himmelrike; men Badhusinretningen har nu arrenderat, på wissa år, några tunnland af de s.k. ”Potatisåkrarne” (som ha sin egen historia) och deraf börjat göra en smakfull parkanläggning, in english fashion med slingergångar och trädgrupperingar hwilken lofwar att inom få år blifwa ett kärkommet tillflyktsort undan solstrålarne och de dammiga wägarne (hwilka senare och sin historia). Denna drift twingar badgästerna att samlas och en del af dagen uppehålla sig wid sjelfwa badinrättningen der på frontsidan en rymlig och på sjösidan en beqwäm balkong, erbjuder dem hwila och swalka. Och här får man således skåda badsällskapet en korps. En omständighet som härmed i första rummet frapperat den på wördnadsfullt afstånd stående betraktaren. Är den i allmänhet högtidliga tystnad, som tyckes bemäktigat sig både unga och gamla, och hwaraf man kan finna att den lågmälta konwersationen måste wara ...cirklad. Här kommer nu en liten nätt herre, han går ett slag utom werandan, swänger om på klacken och går in i igen; hwad gjorde han? Han sträckte ut några rynkor på den åtsittande grå sommarrocken! Der utkommer en annan en lång herre, han går några hwarf förbi de stora låga gafwelfönstren som återkasta hans bild han flyttar pince-nezen 3-4 gånger på näsan, åh! Nu sitter den charmant – han går in igen...

Som kärkomna afbrott i detta stillschweigen kan man räkna konsert af violocellisten Forsell, dito av syskonen Neruda, dito af svenska qwartettsångarna, ett par fyrwerkerier, ett par luftballonger, ett par timmars daglig fältmusik, m.m. hwilket ju ändå man will hafwa något att tala om som man ej behöfwer att ”hwiska fram.

Konstnärsparet Cesar med fru, som för ett par år sedan mycket berömdes i tidningarne för sina prestationer, har uppehållit sig här i 8 dagar, för att gifwa en konsert, och, troligen för att wisa hwad denna borde wara wärd bestämdes inträdesafgiften lik sysk. Nerudas till 1 rdr. 50 öre; men herrskapet Cesar, som i detta fall måhända gerna rättat sig hur som helst efter badgästernas åsikter om wädret, misstog sig emellertid på epidemien och följden blef att anti...et reducerade sig till 15, säger femton personer – utan barmhertighet.

En synbarligen angenäm sida af badlifvet härstädes finnes Likwäl och det är segelturerna. Omkring 20 mindre segelbåtar äro ständigt engagerade och i dessa nätta och snygga farkoster hwimlar, kan man gerna säga, större delen af badsällskapet hit och dit på den stora Gullmarsfjorden, ty högst få äro så behjertade att de wåga sig ”ut på hafwet”. 6-8 10 personer slå sig i kotteri, hyra en segelbåt och sträfwa sig hän öfwer den krusiga wattenspegeln under friare och lifliga samspråk, liksom den swärm yrhättor då som de sluppit från den stränga ma bonne. Och om man får höra ett gladt och klingande skratt, så är det

från en och annan af dessa seglande småkottier från ”werandan” är det wisst icke -. En annan korrespondent har anmält, att dessa båtar äro fulla af refvor, men att der knappast en tistel till ungarl finnes – de härwarande kavaljererna måste icke wara snarstuckna – för att tåla ett sådant skämt!

Äfwen här kan således badlifwet ha sina behag och hwad som företrädeswis och wederqwickar äro de angenäma båtfärderna blott icke så mycket rädsla för de krusiga wågorna som swaga sommar vindar drifwa framåt! ”De otäcka wågorna”, de äro dock sandkorn emot de berg af wattenmassor, som winterstormarne slunga mot våra klippiga stränder. Solen strålar ej så leende och warm och rosorna hafwa flytt sin kos. Men har ni obserwerat dessa bruna, tarfliga men bistra män, som då och då under sommaren äro synliga och som blicka styggt på de sköna ”rosorna”? De äro hafwets arbetare och stormwindarne kalla dem till strid, för egna eller för andras lif, de bilda ej då så styggt, de wisa under af mod och kraft, och neddigna i det rasande djupet och de säga ändå aldrig ”de otäcka wågorna! Men fiyn! I reser när tiden nalkas, då de skarpa och kalla hafswindarna komma, de tränga genom merg och ben, och de skaka för hårdt en rosenstängel. När ni åter få se att swalorna bygga sina bon – då blifwer det ånyo fredligt och tyskt och soligt på många stränder – waren då wälkomna åter!” (BLT 1867-08-09/KJ)

Edward Bergh: »Lysekil 11. 8. 67.» Akvarell 1867.
Tillhör Göteborgs Konstmuseum.

1867-08-11 Konstnären Edward Bergh (1828-1880) gör en akvarellmålning som visar Gamla köpingen, närmast nordvästra delen av Gamla Strandgatan. (AH, sid 81) (T122, sid 56) [Anm: Huset närmast till vänster ligger på dagens Gamla Strandgatan 64 och

sedan följer Gamla Strandgatan 62 och 60, tullhuset (det rödmålade huset).

- 1867 cirka Konstnären Mårten Eskil Winge (1825-1896) gör en teckning av skeppare i Lysekil. Winge är studiekamrat och vän med konstnären August Malmström. År 1867 gifter sig Winge med Hanna Matilda Tengeling (1838-1896), född i Göteborg.
- 1867-09-.. För att en kommunalt anställd läkare skall få räkna tjänsteår gör Lysekil en framställning till Kunglig Maj:t som godkänner äskandet. Den förste läkaren anställs i september och är dåvarande t.f. provinsialläkaren i Svenljunga Otto Fredrik Loenbom.
- 1867-10-29 ”**Från Lysekil** skrifwer vår korrespondent i går: Sistlidne gårdag rasade här på kusten en swår **fyrilig** och sydwestlig storm med hårda regn- och hagelskurar. Kl. 9 på afton gick vinden upp till full westlig och blef mindre häftig samt slutade utpå natten. I dag blåser westlig wind med laber kultje. Under stormen hafwa winddrifware inkommit 8 lastade fartyg, dels på resa till och dels från utlandet.
27 st fartyg, hemma här i skärgården, hafwa hit inkommit under Oktober månad, inklareradt och upplagt i winterlag.
3:ne fartyg hafwa lastat huggen granitsten på Malmön och här utklareradt till Danmark under sistlidne wecka.” (BLT 1867-10-29/KJ)
- 1867-11-15 Bouppteckningen efter Ingeborg Olsson (Larsdotter Sandberg) visar bland annat tillgångar i följande fartyg:
1/12 i skonerten TELEGRAFEN (”Tillegrafen”), 415 riksdaler,
1/12 i slupen KATARINA, 250 riksdaler.
(Äldre Nordisk Handelssjöfart, sid 48, med följande tillägg i fotnot av Sandklef: Telegrafen står i min lista som skonare.) [Anm: Ingeborg Larsdotter Sandberg bodde i dagens Gamla Strandgatan 10.]
- 1867-12-16 På kommunalstämman återväljs Lorentz Källare och Carl Robert Lycke till kommunalnämnden. I stället för Robert Pettersson, ”som under större delen af året är stadd på utrikes sjöresor och själf anser sig olämplig att qvarstå”, väljs färgerifabrikör Anders Gustaf Bergfalk. (Granqvist, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889, sid 118)
- 1867-1868 Pater Nosters fyr uppförs och tas i drift på ön Hammeskär utanför Marstrand. Arbetet leds av överingenjör Gustaf von Heidenstam. Fyrtornet är 32 meter högt och fyrlyset befinner sig 35,6 meter över medelvattenytan. Fyren ersätter fyren på Carlstens fästning. (Krantz, Göteborg och Bohuslän, sid 280) (Arvid Sandell, LP 2001-05-21) (LP 2007-07-05) (Wilhelm Hansson, Södra Bohusläns övärld, sid 152-153)

- 1868 cirka Patron Arthur Maximilian Koch på Torp uppför en kvarn vid Kärn sjöns utlopp. På älvens västra sida finns eventuellt resterna av ett sågverk uppfört i början av 1800-talet. (Harry Molin, Munkedal, sid 94)
- 1868 En särskild mönstringsförordning eller författning för sjömän träder i kraft. (Handbok i Sjöfart, sid 1415)
- 1868 Hushållningssällskapet i Bohuslän beviljar pengar till undersökning för att anlägga en järnväg mellan Uddevalla och norska gränsen.
- 1868 Olof Christiansson startar fiskkonserverksamhet på Malmön och efter honom kallas platsen Olofsholm. Under många år är detta även namnet på Malmöns poststation. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 15)
- 1868 Detta år är ett svårt missväxt- och torrår på grund av varmt väder Bönderna tvingas säga upp sitt tjänstefolk vilka tillsammans med torpare och andra jordfattiga tvingas till tiggeri. (Lönroth, Ny svensk historia, 1810-1872, sid 306-307) (STF 1948, sid 53) (LP 1955-11-18)
- 1868 Lantmätare T.R.C. Busck upprättar en karta över Fiskebäckskil. (ES, LP 2007-10-12)
- 1868-02-13 I en fruktansvärd storm vid Stadtlandet i Norge omkommer 49 bohuslänska fiskare med hemmahamn på Bohus Malmön, i Fisketången och Gravarne. Fiskarna är i 14 öppna storsjöbåtar på väg till storbackefiske utanför Ålesund.
- En av fiskarna som omkommer i olyckan är Anders Persson, Tången, far till C. James Andersson. (LP 2006-07-13)
- I Lysekil bildas en hjälpkommitté för att samla in medel till de bortgångnas familjer. I kommittén ingår bland annat Gerhard von Yhlén, Gustaf Emil Bundsen, Otto Fredrik Loenbom, Benjamin Gabriel Mollén och Robert Nordwall.
- 1868-02-.. Strömstads Ångbåts AB bildas och i styrelsen inträder doktor John Crohn, konsul Tor Klase (verkställande direktör), handlande W.T Lundgren, handlande Carl Lindahl och kapten L.O. Åsberg. Under våren köper bolaget hjulångaren EUGENIA från Stockholm för 65.000 riksdaler. (Skärgårdstrafiken i Bohuslän, sid 44)
- 1868-03-11 **Kommunalstämma.**
Frågan huruvida de, som ägde hus, uppförda på mark, som arrenderades från Lysekils jordägare, skulle deltaga i fastighetens onera – främst båtskjutsningen och snöskottningen – hade [alltsedan] 1866 varit föremål för mycken debatt.

På denna kommunalstämma kommer frågan upp igen, denna gång i samband med diskussionen om arrendekontrakten.

Jordägarna hade tidigare hävdad, att husägarna skall vara skyldiga att jämte jordägarna deltaga i dessa onera, eftersom arrendeavgiften är beräknad med hänsyn härtill. Man försöker nu att ge mera klart uttryck åt denna tanke i uppgörelserna rörande nya arrendekontrakt. Trots frågans vikt hade jordägarna icke mött upp i något större antal. Utom ordföranden voro endast tio man tillstädes; för en gångs skull kostar ordföranden på sig att räkna upp dem i protokollet.

Osäkerheten om huru båtskjutsningen skulle ordnas hade varit en av orsakerna till att man vid jordupplåtelser efter 1866 icke hade skrivit kontrakt, utan meddelat vederbörande att de fingo finna sig i de villkor som senare bestämdes.

Före 1866 hade arrendet utgått med två rundstycken banco per kvadrataln, vilket motsvarade ett halvt öre. Detta billiga arrende skulle de äldre arrendatorerna få behålla om de deltog i båtskjutsning m.m. Nyttillträdande arrendatorer skulle betala ett öre per kvadrataln med samma skyldighet att deltaga i fastighetsonera.

Jordägarna skulle som förut göra båtskjutsning med en tur för varje halvlott i köpingens jord, men skulle vara befriade från skjutsning för sina hus.

Utöver båtskjutsning skulle husägarna deltaga i snöskottning efter budning av snöfogden. I denna skall jordägarna deltaga för sina hus lika med arrendatorerna, oberoende av huru stor lott de ägde i jorden. Kommunalnämnden kan från båtskjutsning befria sådana icke jordägande som icke har båt och icke har råd att lega för sig.

När man kommer till frågan om kontraktstidens längd kan man emellertid icke enas. Före 1866 hade alla upplåtelser gällt femtio år, men nu finns det en grupp, som vill begränsa kontraktstiden till 25 år. Man beslutar då att uppskjuta avgörandet till ny stämma ”i hopp om att ett större antal jordegare tillstådsekomma”.

Arrendatorerna skall i ersättning för sten, lera och grus från samfälligheten betala 5 öre per kvadrataln byggnadsyta, om huset har en skorsten, men 7 öre om det finns två skorstenar. Denna avgift skall erläggas även av jordägare, som därefter bygger nytt hus.

Johan Bernhard Jonsson, som varit kassör för jordägarna i elva år, avgår och efterträds av Didrik Olsson, handlande vid torget. Valet sker ”efter åtskilliga

förslager och afsägningar” och sedan man höjt arvodet från 35 till 50 Rdr.
(Granqvist, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889.)

1868-03-25 På den följande kommunalstämman beslutas ”efter mycken diskussion och många öfverläggningar” att de som fått tomter före 1866 skall ha 50 års besittningsrätt, men senare tillträdande arrendatorer endast 25 år, allt ifrån tillträdet.

Man bestämmer nu också, att kontrakten skall uppgöras av jordägarnas kassör, ”biträdd af dertill utsedde Lorentz Källare, Petter Lindbom, Adolf Pik, Jacob Hedberg och Herr Johan Bernhard Jonsson”.

”Wid fråga om Tomters inlösande så inlemnades genom E. Halfvardsson en af Tjugosex stycken Jordegare undertecknad skrift, hvaruti desse helt och hållet afslog någon inlösen af tomter, hvaremot åter en del närvarande bättre framstående jordegare, så väl som undertecknad Ordförande (Mollén), ansåg en sådan inlösning lämplig och fördelaktig. Skriften kommer emellertid att biläggas Protokollet och ärendet hvilar till vidare.” (Granqvist, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889.)

1868-04-11 ”**Entreprenadauktion.** För anläggandet af Lysekils kyrkas tak med spån i stället för tegel, förrättas uti Lysekils Gästgivaregård Thorsdagen den 30 dennes kl. 12 på dagen. Kostnadsförslag och öfrige upplysningar erhållas af kyrkowärden O. Olsson i Lysekil. Skriftliga anbud kunna insändas före auktionen och wilkoren uppgifwas wid auktionstillfället. Lysekil i April 1868. Kyrkorådet.” (BLT 1868-04-11/KJ)

1868-04-29 ”**Lysekils telegrafstation.** Under innewarande års 1:sta qwartal afgingo från Lysekils telegrafstation: i Januari 119, i Februari 184 och i Mars 247. Summa 550 telegrammer.
Under samma tid ankommo till stationen i Januari 106, i Februari 154 och i Mars 223. Summa 483. Summa expedierade 1.033 telegrammer.” (BLT 1868-04-29/KJ)

1868-05-01 Kunglig Maj:t beslut beträffande Bro pastorat och antalet prästtjänster innebär avslag på länsnämndens förslag. Prästerskapets löner regleras och Lysekils andel bestäms till 900 Riksdaler per år. Beloppet tas ut genom en avgift för varje mantalsskriven person över 17 år. För fartyg tas ut avgift för varje ny läst av fartygets dräktighet. Om dessa avgifter ej räcker uttaxeras resten i förhållande till påförd bevillning för inkomst av kapital och arbete.

Med löneregleringens genomförande upphör prästernas rätt till särskild ersättning för särskilda förrättningar, dock med förbehåll om skjuts vid

förrättning utom kyrkan. Denna föreskrivna lönereglering kommer att gälla i femtio år. (Rydstrand, Stångenäs, del II, sid 160-163)

1868-05-.. I början av maj sammankallar Mollén en ny kommunalstämma”för att taga del av de besvär några få personer anfört mot kommunalstämmobesluten den 11 och 23 sistlidne mars. Det är den påtagliga antagonismen mellan Mollén och Bundsen, som lyser igenom i formuleringen. Det fåtal, som har klagat, är ej mindre än 19 stycken. Klagandena menar att båtskjutsning och snöskottning åvilar onera, vilka icke kan övervältas på nyttjanderättshavare. Vidare anser de det orättvist att skjutsningen skall vara lika för stora och små hus.

Jordägarna svarar att det är gammal sed att de avsedda fastighetsbördorna utgår efter matlag. De hävdar att de som jordägare har rätt att i kontrakt lägga dessa bördor på nyttjanderättshavarna och att vederbörlig hänsyn tagits därtill vid arrendesättningen. Man är benägen att antaga att besvären ej skall ha stor utsikt att lyckas. (Granqvist, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889.)

1868-07-07 ”På grund af Stångenäs häradsrätts beslut, warda härmed samtliga borgenärerna i aflidne skepparen Carl August Wallins konkurs och urafrwa bo kallade att sammanträda å Lysekils gästgifvaregård Lördagen den 11 Juli kl. 12 på dagen för att taga del af gjorda bewakningen och anmärkningar deremot, samt i öfrigt öfwerlägga och besluta om boets angelägenheter. Lysekil den 26 Juni 1868. Rättens ombudsman.” (BLT 1868-07-07/KJ) [Anm: Familjen Wallin bor i Hus n:o 63, Gamla Strandgatan 26B.]

1868-07-24 ”**Från Lysekil** (meddeladt). Länets höfding anlände torsdagen i förra weckan till Lysekil och uppehöll sig derstädes till mitt fredag, då han i daggryningen afseglade till Göteborg på en jakt som varit ställt till grefvens disposition under tiden. Landshöfdingen har gjort flere utflykter till de närbelägna fisklägena, deribland i söndags till Käringön och tagit noggrann reda på derwarande förhållanden, hwarwid en särskild uppmärksamhet lärer egnats åt nödiga sundhetsåtgärder på sistnämnde ställe.

I måndags gåfwo de på stället då befintlige civile tjänstemännen en del af badgästerna och af ...beboarne, middag för landshöfdingen. På e.m. hade ”direktionen för nöjena” n-lyft en stormarknad. ”Stånden woro uppslagna midt emot badhuswerandan och ett stort tält med en ...skylt af Nykterhetswärdshus erbjöd allehanda förfriskningar.

Marknadsplatsen hwirwlade af Dalkullor som utbjödo ringar, och af blomsterförsäljerskor med täcka buketter, hwilka waror hade en strykande af gång till fabulösa priser. En norsk ”Jänta” som det uppgafs härstammande i rak nedstigande linje från Norges gamla lemningar ådrog sig i sin fjellbygds praktfulla drägt en synnerlig uppmärksamhet.

Ett musikpar af en positivspelare och en käck tyloerflicka som "slog triangel" och sjöng, gjorde briljanta affärer, och småjakterna i stånden wore begärliga artiklar, hwilka äfwen expedierades af de täckaste händer. Senare på aftonen blåstes upp till bal verandan hwartill allmänheten inbjöds genom lämpliga tal och gester af "sällskapets direktör" emot 25 öre...

Alla liqvider skedde i runda summor, utan något bråk med "wexel" och "behållningen" af marknaden säger utgöra bortåt 1.000 i "de fattigas andel".
(BLT 1868-07-24/KJ)

1868-08-04 **"Bolagsstämma.** Lysekils Badhus Aktie-bolag. Ordinarie bolagsstämma hålles med egarne i Lysekils Badhus Aktie-bolag Tisdagen den 18 Augusti 1868 kl. 6 e. m. uti Badhussalongen i Lysekil. Lysekil den 30 juli 1868. STYRELSEN."
(BLT 1868-08-04/KJ)

1868-08-07 **"Lysekils telegrafstation.** Tillförordnade stationsföreståndare fröken H. F. Backman är transporterad till Christinehamn och blifwit förordnad att tillswidare förestå Lysekils station."
(BLT 1868-08-07/KJ)

1868-09-01 **"Fiskerimötet i Lysekil** börjar, som bekant torde wara, i morgon. Eget nog, har dock programmet, angifwande tiderna för mötets gång ännu ej blifwit delgifvet allmänheten. Man har hittills endast wetat, att mötet skulle börja den 2 dennes och fortgå i 3 dagar; men de, hwilka speciellt önskat afhöra diskussionen, eller närwara wid kappseglingen, hafwa icke haft någon ledtråd för att wid passande tid ankomma härtill, hwadan mången torde hafwa afskräckts från ett tre dagars wistande på platsen, för att t.ex. wara närwarande wid kappseglingen. Hwar bestyrelsen i detta fall brustit, äro wi, fastän tyvärr i sista stunden, genom enskildt tillmötesgående, i tillfälle att i någon mån försona derigenom att wi meddela mötets program, hwilket har följande lydelse:

Program
För
Fiskerimötet i Lysekil 2, 3 och 4
September 1868

Den 2 September

Kl. 11 f. m. öppnas mötet, wäljes prisdomare och utdelas de priser, som wid 12:te allmänna svenska landtbruksmötet blifwit tillerkända personer inom länet för fiskredskaper och fiskprodukter.

Kl. 12-2 e. m. Beseende af utställningarne.

Kl. 2-4 e. m. Diskussion öfwer de framställda frågorna.

Kl. 4 e. m. Festmiddag.

Den 3 September.
Kappsegling.
Kl 4 e. m. Middag.

Den 4 September.
Kl. 10-12 f. m. Diskussion.
Kl. 12 m. Prisutdelning.
Kl. 2-4 e. m. Diskussion.
Kl. 4 e. m. Middag.

Under mötet föregår underwisning i fiskrökning, och ...ning för tillfället
uppförda rökeri samt pröfning af olika fiskredskaper.

Bestyrelsen.” (BLT 1868-09-01/KJ)

1868-09-02/04 Hushållningssällskapet anordnar i Lysekil det första fiskerimötet och fiskeriutställningen i Sverige. Vid utställningen deltagar som utställare från Bohuslän bland annat Gustaf Andersson, Fjällbacka, Mattias Stranne, Fågelviken, Bro, Johan Jakob Hallgren, Gullholmen, fru Josefina Nordström, Marstrand, samt från Kristiania i Norge bland andra Harald Frölich, Thales Schou och Gine Smith, som får första pris. Grave Josias Sundberg och Benjamin Gabriel Mollén är med i styrelsen för fiskerimötet. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 11) (Knuth Hansson, sid 147)

Fiskeritillsyningsman Gerhard von Yhlén skriver om fiskeriutställningen:
”Olika beredning och smak gör det vanskligt att bedöma företrädet. Onekligen är den norska produkten bättre skött än den svenska och ävenledes beredd av jämnare och fetare sill, men man påstod att den var för mycket kryddad”. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 11)

Gerhard von Yhlén skriver vidare om bland annat Hallgrens produkter: ”Skinn- och benfri delikatessill är benämningen på ett nytt fabrikat av Johan Jakob Hallgren på Gullholmen, som vunnit stark efterfrågan och rättvist beröm”. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 7)

Det i Lysekil arrangerade fiskerimötet initierar att Uddevalla likaledes kallar till ett fiskerimöte. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 5)

1868-09-10 **Sveriges första fiskerimöte hålls i Lysekil**
- Vid fiskerimötet i Lysekil erhöles bland andra följande personer från Grafwerna priser: Per Andersson för makrillgarn 20 rdr, för skälskawe 5 rdr och för saltad torsk Hushållningssällskapets bronsmedalj, hvarjemte han för saltad kabiljo erhöles mention honorable; Sam. Andersson för tunnbinderiarbete 25 rdr; I.H. Berndtson för oljekläder 5 rdr samt Johanna Andersdotter för

sticktröjor 5 rdr. (Ö.P., 1868-09-10) (Ohlén, Från Kusten – Strömstad till Smygehuk, sid 132, sid 147)

- 1868 Fabrikör Johan Jakob Hallgren på Gullholmen får pris för sin skinn- och benfria ansjovis. Hallgren är en av de allra första att förpacka ansjovis i plåtburkar från egen fabrik. (Terje Fredh, BN 1994-10-27)
- 1868-09-08 I Uddevalla genomförs ett möte med försäljning av fiskprodukter och köpmän från bland annat Vänersborg som betygar att sillprodukter bäst bör saluföras i Uddevalla. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 12)
Ansjovisindustrin utvecklas dock snabbt med Lysekil som huvudort.
- 1868-09-11 **”Fiskerimötet i Lysekil.**
Då vår tidnings ringa utrymme nekar oss att återgifwa diskussionen öfwer de framställda frågorna; måste wi i allmänhet inskränka oss till att endast angifwa dessa samt mötets resolutioner i anledning deraf. På första mötesdagen behandlades 5 och 7, de öfriga på 3:dje dagen; men wi taga dem nu i nummerföljd:
1. Äro assurancesföreningar af redskap och farkoster nyttiga för fiskarne? Om så är, huru åstadkomma sådana?
Sedan flera af fiskarne framhållit önskvärdheten utaf de framställda förslagens utförande, beslöt mötet, på af herr ordföranden gjord framställning, att hos konungens befallningshafwande anhålla, det en kommitté måtte utses hwilken hade att utarbete förslag till en assurancesförening för fiskeriredskaper och farkoster.
 2. Hwilka fel begås wid behandling af den Bohusländska bankfischen, och huru införa en fullt ändamålsenlig beredning af densamma?
Herr Olof Berntson medgaf, att fel begås wid bankfiskens behandling, men trodde, att dessa – åtminstone till en del – bero på, att proportionen i priset för bättre eller sämre wara icke uppmuntrar till bättre beredning.
Herr von Yhlén påminde om tre ansträngningar, som blifwit gjorda för en bättre fiskberedning samt om de förluster, som härför skett. Att dessa ansträngningar och bemödanden dock haft goda verkningar torde bewisas bäst deraf, att icke mindre än 20 fartyg i år saltat fisken ombord. Hos fiskarne synes nu den allmänna meningen hafwa fattat den stora wigten af ombordlastningen. Talaren ansåg nödigt att särskilda fiskarens och salteri-idkarens yrken. Den först nämnde tillkomme fiskens första behandling, hwilken torde wara den aldra wigtigaste. Hwad salteri-idkarens behandling af fisken angår, torde den böra alldeles öfverlämnas åt hans eget intresse, och dessa måste rätta sig efter konsumenternas fordringar.

Politimester Thyresem (från Laurwig) omnämnde, huruwid fiskeriutställningarne i Aalesund och Bergen det första priset icke kunnat lemnas för någon svensk fisk, hwilken icke tillfredställde den inländska marknaden, samt framhöll nödwändigheten utaf fiskens slagning. I fiskens fläckning ansåg talaren swenskarne stå framför norrmännen, icke så i torkningen och saltningen. Ofta begagna de swenska fiskarne för mycket salt, hwarigenom fisken blir swår att få torr; ofta är han för hastigt torkad, då skorpa bildas och fisken har swårt att hålla sig. Talaren framhöll – likhet med herr von Yhlén – wigten af att särskilja fiskarne och salterikokarens yrken, samt meddelade att wid de förenämnde begge norska fiskeinställningarne intog de skottiska och isländska fisken första rummet.

Mötet beslöt, att diskussionen skulle anses swaret på denna fråga.

3. Hwilka åtgärder kunna widtagas för att befrämja bankfisket?

Herr von Yhlén framhöll den stora förtjenst, som tillkommer bröderna Larsen för det initiativ de tagit för bedrifwande af bankfiske på Storeggen.

Upptäckandet af andra fiskebankar hade icke lyckats så väl. Då emellertid Storeggen icke kan – så winstgifwande fisket än är – lemna utrymme åt de sig oupphörligt önskade fiskefarkosterna, torde första wilkoret för bohufiskes befrämjande wara:

Att efterforska andra fiskebankar.

Då fisket alltmer och mer börjat bedrifwas på aflägsna farwatten, äro fiskarne numera i behof af långt större nautisk skicklighet än förr, och detta har även hos fiskarne sjelva gifwit sig tillkänna derigenom, att den privata navigationsskola, som ömsewis warit i Lysekil, Fiskebäckskil och på Mollösund, warit talrikt besökt. Det andra wilkoret torde således wara:

Navigationsskolor i skärgården.

Dernäst är för bankfiskets befrämjande nödigt att de förut diskuterade assurancesföreningarne komma till stånd, samt att **acfeociationer** bildas för beskrifwande af fiske på aflägsne farwatten, på det för sådant fiske nödiga större och starkare farkoster måtte kunna åstadkommas.

Politimester Thuresen fästade uppmärksamheten på, att Norges storting bewiljat anslag för undersökningar af fiskbankar. I afseende på afsättningen wore nödigt att förskaffa sådan på nära håll från fiskeplatsen, få wisa icke ångfartyg att **bifonera** för transporterandet af fisken.

C. Larsson (från Sotenäs) uttalade behofvet för fiskarne af större nautisk kunskap och hemställde, huruvida likwäl icke den kunde åt dem meddelas i folkskolorna.

Isak Larsson trodde forskarna ega fullkomligt nog af sådan kunskap.

På af herr von Yhlén framställd fråga, huruvida fiskarna inte ansågo, att bristen på nautiska kunskaper warit en af orsakerna till den stora olycka, som i år drabbat Grafwerna, beswarades denna fråga utaf flertalet af de närwarande

fiskarne med ja, och uttalade sig för önskwärdheten af att tillfälle beredes fiskarne att erhålla underwisning i nawigation.

Herr ordföranden framhöll, huru folkskolans ändamål är ett helt annat än meddelande af underwisning i något så speciellt som navigationswetenskapen, samt huru många wanliga skolåldern icke lämpade sig därför. Skolor i skärgården, motsvarande de danska folkhögskolorna, men der navigation wore ett hufvudämne, och der unga män wid omkring eller öfwer 20 års ålder underwisades, torde wara af nåden.

4. Hvarför begagnas garnfisket så litet i Bohuslän, och hvilken erfarenhet har man af detta fiskesätt, jämfördt med krokfisket?

Efter att herr ordföranden framställd proposition, uttryckte mötet den mening, att garnfisket wore förtjänt af långt större uppmärksamhet, än det hittills tillvunnit sig.

5. ”Hwilka åtgärder böra widtagas för att förse städerna wid våra kuster samt fiskmarknader i det inre af landet med jemnare tillförsel af bättre wårdad färsk fisk?

På af herr ordföranden gjord proposition beslöt mötet som sin åsigt uttala: att marknadens i det inre af landet förseende med en bättre än hittills wårdad fisk wore af den största wigt.

Mötet beslöt dessutom,

att det hos länets Hushållningssällskap skulle göras framställning om understöd för ordnandet af fiskhandeln med det inre af landet.

6. Hvarför rökas icke sill och annan fisk i större mängd hos oss, då sådan behandling är wanlig på andra ställen, och huru befrämja denna beredning?
O. Kristiansson sade sig hafwa gjort försök med fiskrökning hwilken dock ej lyckats; han ämnade emellertid med försöken ytterligare fortsätta.

Herr A. Schillers (från Grundsund) försök med fiskrökning hade lyckats.

Herr von Yhlén ansåg smaken i vårt land icke wara så för rökta waror som annorstädes, men en sanning är också att man icke här förstår sig på rökningssätten.

7. Har man någon erfarenhet af fisks bewarande i is och om handeln dermed?
Huru tillwägabringa en sådan handel i större utsträckning?

Herr von Yhlén wisade, huru mycket wi också härwidlag hafwa af norrmännen att lära. I stället för att makrillen här vanligen ej betalas högre än med 1 rdr 50 öre pr tjog, erhålla norrmännen af engelska köpare minst 2:50, och detta till följd deraf, att makrillen försändes inpackad i is. Makrillfisket i Norge inbringar för närwarande lika mycket som hela vårt storsjöfiske, hwilket säkerligen icke kunde wara fallet, om icke is användes förvaringen.

Kandidat Andersson (från Kristiania) yttrade sig öfwer den betydelse isens användande wid fiskeförsändning och exporten af is har för Norge. Då sillfisket upphörde i Farsund, började man der i stället med fart bedrifwa makrillfisket, först endast med dörj, men sedan med garn. Talaren framhöll wigten af det senare fiskesättet, hwilket obetydligt använts i Bohuslän. Förlidet år sysselsatte sig i Norge icke mindre än 600 båtar med detta fiske och wärdet af den till England exporterade makrillen uppgick till 130.000 sp. Redan som ung "Gut" hade talaren sett den ofantliga rikedommen af fisk wid Bohusläns kuster med hwilken ofta warit obegagnad.

Hwad Norges is-export angick, belöpte den sig förlidet år till 300 000 sp.

Grefwe Sparre fästade fiskarens uppmärksamhet på den förre talarens uppgift om de bohusländska farwattens fiskrikedom samt huru denna förwärfskälla icke nog warit begagnad.

8. Hwarföre saltberedes icke skarpsill (brissling) härstädes, då denna beredning brukas i Norge och det lönar sig?

9. Hwilka förslag kunna framställas för befrämjande af sillfisket i gränswattnet mot Norge och i allmänhet för de samfäldt bedrifna fiskerierna, med särskildt afseende fästadt på mellanrikelagens för dem menliga bestämmelser?

I afseende, å dessa frågor skola ni framdeles lemna åtskilliga wid mötet erhållna intressanta meddelanden.

10. Har man någon erfarenhet om bättre fiskredskaper eller om nya, för oss obekanta, fångstmetoder och hwilka böra, i sådant fall, föreslås till antagande? Herr von Yhlén fästade mötets uppmärksamhet på, huru fisket med segelnot tilltagit i England, Frankrike och Nederländerna. Äfwen i Bremen hade ett aktiebolag, med ett sammanskjutet belopp af en half miljon dm, bildat sig för bedrifwande af sådant fiske. För statsmedel hade konungens befallningshafwande i länet inköpt en sådan segelnot, hwilken under förliden höst och wår försökts och wisat sig ändamålsenlig, ehuru det stormiga wädret, m.m. woro hindersamma för företagets fullständiga utförande. Segelnoten wore dock icke tjenlig våra farwatten, utan för bankarne i werldshafwet, och den wore isynnerhet att föredra för de delar af wår skärgård, der bankfisket ännu icke lyckats blifwa infördt. Att införandet af ett fiske... mellen i ... möter swårigheter, wore naturligt, och talaren wille derföre föreslå, att mötet hos Hushållningssällskapet måtte anhålla om bewiljande af lån för utnyttjande af för fiske med segelnot lämpliga fartyg. Sistnämnda förslag blef af mötet antaget.

11. Hvilken erfaring har man af den uti Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 10 Mars 1865 föreskrifna fredningstiden och af bestämmelserna för hummer och ostronfisket?

Mötet beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla om undersökning huruvida de i Kungl. förordningen af den 10 Mars 1865 meddelade föreskrifterna i afseende å hummer – och ostronfiskena äro ändamålsenliga, samt att i fall så icke wore fallet – nådiga förändringar i den Kungl. förordningen måtte widtagas.

I anseende till den framskridna tiden, medhunnos icke de öfriga sju på programmet framställda frågorna att diskuteras.” (BLT 1868-09-11/KJ)

1868-09-15 **”Fiskerimötet i Lysekil.**

Vi utlofwade i vårt förra nummer att återkomma till mötets 8:de och 9:de frågor, om fångst af skarpsill och densamma beredande, till s. k. brissling. Wi meddela nu i detta afseende en af kand. jur. Andersen från Norge till mötet lemnad tryckt uppsats, hwars intressanta innehåll wi ansett förtjena allmännare spridning här i Bohuslän. Uppsatsen har ursprungligen utgjort en artikel i norska Aftenbladet, och wi meddela den äfwen på norska, då detta språk för vår ort är nästan lika känt som vårt eget.

I en laengere Raekke af Aar har det i Graensewandet mellem de forende Riger, i det sydlige Smaalenene og det nordlige Baahuslem hver Biuler foregaat et Sildefiskeri der mere og mere har tilltruffet sig Obmaerksamhed og i den senere Tid er blevet Ojenstand for offentlig Droetlse. Naerwaerende Forf. leverede i Novbr. F. A. till dette Blad en öaengere Artikel om Fiskets Historie og Udvikling till da; senare har Aftenbl. I Winterens Löb mottaget flere Breve fra Fredrikshald i fra en anden Forf. Med nye Bidrag till Fiskeforh. Ledens Forstaaelse, og det antages derfor der ved denne Anledning overflødig naermere at inlade sig paa Fiskeriets Historie og de Omstendigheder, der indtil den sidste Tid have bewirket. Da Fisket omtrentlig har waeret upaaaget af Alment heden og Havets Rigromme langtfra wed Feraedling tilgodejette i ren Grad, som det vilde waeret ønskeligt og mulit.

Nu er det formentlig erkjendt af alle, hwad for adskillige naerede Tvilsom at Fisket er aarvist, at Silden er brugbar till Handelsvare, og at den forekommer i saa store Mengder, att Sildesaltning i stort sett kan blive en lønnende Foretning for Handelsmaend. Til Dato vites icke mere end Kjobmand, hverken i Smaalenene eller i Baahuslen, at have gjort Førsøg på Sildens Tillberedning till Handelsvare, nemlig Carl T. Andersen i Fredrikshald, hvis faktade Brissling har vundet Prof. Raschs fyndlige Anertjendelse og Bevidnelse for Brugbarhed. Men for Fremtiden er der nogen Tvivl om, at det jo, vil findes baade norske og svenske Forrettningsmaend, som ville anlægge Salterier og andre Foraedlingsanstalter, om der skulle blive Behov for saadene. I Baahuslen har

Karl Anderssons Sildesaltninger valt adskillig Opmerksomhed, saa meget mere som den forige Fiskeriinspektør i Beretningen om Baahuslens Fiskerier for 1863 nesten hade givet den gamle Fordom med Sildens Anvendbarhet sit syndige Stempel, b. a. skal afholdes i Lysekihl, og hvortil de tilgraendsende Distrikter i Norge och Sverige ere oforbrede til at sende Bidrag, har Bestyrelsen derfor optat til Diskussion to Spørgsmaal bedrørende dette Fiske. Det ene om aarsagene till at Skarpsilden ikke salles till Brisling i Baahuslen ligesamvelsom i Norge, vedrører os ikk her hvorimod det andet – ”Hvilke forslag kunna framställas for befrämjande i gränsvattnet mot Norge och i allmänhet för de samfällt bedrifna fiskerierna med särskildt fästadt afseende på mellanriktsdagarna för den menliga bestämmelser” – er af faetig Interesse for Norge, og efter hvar der har waeret meddelt i et Blad formentlig vil blive gjort til Gjenstantser Undersøgelser fra de borske og svenske Autoriteter i Forening.

Som et Bidrag till disse Undersøgelser ha wi derfor troet det rigtig att fremkomne med nogle Bemaerkninger om dett sporsgemaal i de Haab altid at kunne bidrage lidt til Forholds Oplysning og Endlige Ordning.

Blandt de Hindringer, der ligge ivejen for det omhandlede Fiskens Utvikling og Opkomst, samt stVrst mulige Gavnklighet for de Deltagende, gives der nogle, der kunne ryddes bort av Lovgivningens Bej eller wed Foranstaltning af Statsmyndighederne, ligeoverfor andre andre har man herimod formentlig kan att søge paavieket Fiskernes ... indelige Opioion om det for Fisket som for dem selv skadelige i de nuvaerende Forhold. Wi skulle først faeste os ved den første Slags Hindringer, og da betragde dem i den Orden, de ville møde os, om vi taenke os selv tagene Del i Fisket.

Skarpsillfisket foregaar, som wi allarede have naevnt, i Graendsevandet mellom de forende Riger, saaledes at Silden snart gaar under Land påå norsk snart på svenskt Grund, inelen at det kan siges at Fisket for nogen vaesentlig Del tilhører det ene eller det andet af Landene, Fiske i Havet og ved alslags stimfiske paa stranden har fra gammel Tid af vaeret frit for Enhver, dog efter Folkerettens almindilige Regler ej for andre Landes Undersaatterm hvilke Regler ogsaa ere nytryckte i den svenska Fiskelovs (29de Juni 1852) §§ 1 og 3. I Norge kan man altsaa negle den svenske Fisker Deltagelse, i Sverige den norske. I naervaerende Fiske har imidlertid aldrig Fiskerne tagit Hensyn till Lovens Bud, men fisket om binanden der hver Silden har gaaet under Land, uden Hensyn til Berkommerdes Hjemsted. Og saa maa det naturlige Forhold her jo vaere, da eller Havets Betignelser langt fra vilde blive nyttede i den Grad, som Forsynet synes att have opfordret Menneskene till at gjøre, i det det sender dem sine rige Gaver. Imidlertid skal der dog ikke have manglet Exempler paa, at Fiskere fra Fiskeplatsens Land søgt at laegge Fiskere fra det andet Hindringer i vejen. – Tvistegheder, som imidlertid alltid ere ordnede ved

kammeraters Mellomkomst. Navnlig vides dette at havevaeret Tilfaeldet for et Par Aar siden, da Fisket gik til paa den norske Side i Svakerødkilen og Skjebergskilen. Og i Fremtiden kan saadanne Tvistigheter naturligtvis lek oppstaa, hvarfor det synes riktigst, at de nuvaerende Overenskomster Fiskeerne i mellom om Ret til Deltagelse uden –hensyn til Hjemsted slaaes fast ved Lov. En saadan lovlig Ret til Deltagelse vilde waere i alle Parlers Intresse og ingen vilde herover kunne beklage sig, då Fiskeplatserne verken esten hvert Aar, eftersom Vind og Isforholdene ere, og intet af Landene saaledes kan siges att eje nogen vaesentlig Del i Fisket. En saaden Lov matte da formentlig gaa ud paa at sikre Nordmends og Svensker Abgang till at deltage i Sildefiske i Baahuslen og Smaalenene frit uden Hensyn till Nationalitet.

Svenska Fiskeristadgan § 22 indeholder den Bestemmelse, at Maskernes størrelse i Sildebad mindst maa vaere 1 Tomme i kvadrat. Denne Bestemmelse er formentlig indkommet i Fiskeriloven efter Forslag fra de Fiskerikommiskjoner, der i Aarene 1820-40 oftere vare nedsatte af den svenske Styrelse for at undersøge Baahuslens Fiskeriforhold og navnlig komme paa det Rene med Aasagerne till det gamle Sildefiskets Ophør. Professor Sven Nilsson og mange Vedenskabsmaend med ham kom till det Resultat, at den gamle Sildestamme i Baahuslen dels maate vere opfisket, dels forbreven fra Skjaegaarden ved at Stoj af Fiskere og ved Baudets Forplektelse af de udkastet Sildeaftald. De sluttede derfor, att saasom det er vist, at der i Skjaergaarden endnu stundom viser sig stimer af fuldvoxen Sild af den gamle slags, saa vilde efter af Sandsynlighed, naar de blefve urorte og i Ro fik formere sig, med tiden wore anseeligt og det gamle Fiskets Dage vende tilbage; till dette Maal skulle navnlig Angeln – ”Smaasilden” – fredes og derfor Maskerne i Sildenoterne have en saadan Sørrelse, at Angeln kunde slippe af. Med Navnet ”Smaasild” omfattede man da ej allene den fuldborne clupea sprattus (skarpsilden), men ogsaa den unge clupea harengus (Baahuslenssilden) eller Loddsilden, som den heder som yngel. Loddsilden bör fredes for at vore, men Skarpsilden er fuld voxen og fuldmoden fra naturens Haand till Menneskernes ”Afhöftning” Dette stod imidlertid formodtlig den gang ikke klart før vedkommende ligesom der endnu i Sverige gives dem, der hwer Wintwe forfaedes over ”Smaasildens” (skarpsildens) saa store ødelaeggelse” (Fangst) i det nordlige Baahuslen, Men faktum er, att den Sild, som gaar til i Graensewandet, icke har en Döjt att bestille med den gamle Baahuslenssild, og det synes derfor en Urimelighed i Fiskeristadgan at beholde for Muligheten af det gamle Fiskes Opkomsts Skyld en Bestemmelse, der kan virke hemmende for det oplomstre nye, thi Paabudet om 1 Tommes Masker vilde umuliggjøre Fangsten af Skarpsilden, der kommer som en Forsyntets Gawe udebefør en fattig kyst paa en Tid af Aaret da Trangen er som størst; derfor har heller aldrig Bestemmelsen kunnet overholdes hvorimod Fiskeriinspektionen har maatttet se igjennem Fingre med Benyttelsen af de ulovlige Vad. Sikkert er det for naervarende, att

Fiskeristadgans § 22 ikke kan paasees overholdt i Skarpsidfisket, hvorfor det synes en Selvfølge att Lovbadet bør forandres efter de foranbrede Forhold, da o ogsaa en ikke overholdt Lov navnlig i en betaenklig Grad maa virke svaenskerne paa Almuens Bevidshet om den Lydighed, man är lovede skyldig. Sverige synes derfor selv at have Grund nok til at søge Lovbudte omgjort, men ogsaa fra norsk Side taler der Grunde herfor, og det er derfor vi her have optaget Spørgesmålet til Behandling. – I Norge hobe vi nemlig, som bekjendt, ingen Bestemmelse for Maskernes Størrelse i Sildevad; naar Silden gaar til paa den Norske Side af Singelfjorden, kunne Fiskerne derfor fiske med hvad Slags finmasket Vad de wille, gjerne med en Saek. Men kommer man over til Sverige, saa staar man Farefor, at det i Norge lovlige Vad i Sverige konfiskeres med sin Fangst som ulovligt, og at Fjeren ilaegges Boder efter Fiskeristadgans § 37. Før naervarende ded vi ved, som ovenfor sagt, at Myndigheterne se igenom Fiskeres Brug af ulovlig Vad, men det kan godt taenkes, af en Betjent kunde, naar Lejlighed gaves till at gjøre et riktigt kup, finde paa at konfiskere Vadet for en Nordmand. Og imod denne Mulighed bør vi fra norsk Side søge os fisket ved at andbrage pa Forandring i Fiskeristadgans § 22, saaledes at den lovlige Maske i Skarpsildfiske saettes til $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ Tomme i kvadrat.

I Norge bør man vistnok for at hindre ødelaeggelsen af Angeln, - den saakalalde ”Plugg” eller ”Tjoryngla” – snarest mulit søøge undvirke eller Lovbestemmelse for Vadmaskernes Størrelse. Pluggen, som nu med bruglige yderlig finmaskede Vad ofte traekkes paa Land i store Masker, er til ingensomheldst Nytte før Fiskerne, hvorimod den ofte gjør stor skade, da den kun bestaar af en gelealig Maske, der øjeblikkelig gaar i Førrandelse og fordaerver den fulmod . Sild. Fiskernes egen Intresse skulde derfor synes att tillsige dem Benyttelsen af mere grovmaskede vad, men da Fiskerne, som bekjendt, ofte anskue Forbeholdene forkert, formenes det rigtigast at et Paabud i saa Henseende udgaar. Ved Ansjosfisket ved Kristiania og paa Sjeløen ved vi, at Fiskerne bestandig lade Roten hvile en Tid før inddraget paa stranden for at Smaa fisken kan slippe udm og enhver, som nogengang har vaeret till stede ved et saadant Drag, vil vistnok erindre, att have seet ligesom en hel strøm ud av vadet. Hvad Fiskerne derefter beholde tilbage er ren, jevn, smuk vare, den mindre er usat for vedaerbelse end ellers, og dette er en vaesentlig Grund, til at Kristiania Ansjos med Rette er saa højt anseet. Noget lignandene vides ved skarpsildfisket i Singelfjorden fjelden att finde Sted, og det vil waere frukteløst at gi lovregler till dette Maal. Men man kan haabe att en bedre Opfatning efterhanden vil gjøre sig gjaeödene blandt Fiskerne, og at de da ville indse egen Intresse. Om Sildesaltning bliver mere almindlig, saa vil naturligtvis Salterne vrage den med Angel opblandede Vare og betale højere Priser for den rene store sild, hvilket bedre en noget andet vil laere Fiskerne god Fiskeskik. Bemerkes maa det dog, att som Fisket vaesentlig foregaar ved Rattetide, saa vil det formentlig waere forbunden med adskillig Vanskelighed at lade Vadet hvile

for Inddraget paa Stranden; bedre Vad og Utstye i det Hele maa vistnok til før det kan ske.(Foss k s)” (BLT 1868-09-15/KJ) [Anm PS: Artikeln är ej språkgranskad.]

1868-09-18

”**Fiskerimötet i Lysekil**, forts. fr. föreg. nr.

Adgang til at anlaegge Salterier og mulige andre Foraedlingsanstalter staa formentlig ikke oben for andre end vedkommende Lands egne Undersaatter. Dette Forholn burde vel søges aendret saaledes at det stod Nordmend og Svensker fritt for at anlaegge Føraedlingsanstalter i hwilkensomhelst af Rigene. Det synes nemlig aldeles forkert at en norsk Spekulant formedelst manglende lovlig Arganf til at tilvirke Varen i Sverige skal vaere tvungen til at føre den inkjøbde Sild over til norsk Grund for der tilvirkes, hvorved kun Omkostningerne stige og Lyseten til at forsøge Sildesaltning formindskes, hvaraf igjen naturligen fulger, at Fiskepriserne blive saa meget lavere og den fattige Fiskers Fottjenste saa meget mindre. De Maend, som maatte ville give sig ifaerd med at tilvirke Silden til Handelsvare og dervid udvise kilderne til Nationalkveltanken, burde sandelig gives saa frie Haender som muligt og ikke bebyrdes med unødige Omhoffninger. Og det er saa meget mindre Grund til at holde paa den nuvarende Saerret for Landets egne Undersatter, som en Spekulant fra det andet Land naturligtvis settesig kanengaa. Forbudet ved at benytte en af Landets Undersaater, hans Fuldmaekrig, som den navngiwne Forstander for Anlaegget. Saa ser man jo, at det gaar med kusternes Deltagelse i Finnmarkens Fiskerier. Men om man end ej vit indrømme og andre fremmede Folk Adgang til Deltagelse i vore Fiskerier, saa tale dog ingen Grunde for. Affsperrelse de forende Broderriger imellom. I naervaerende Tilfaelde og under naervaerende Forhold maa Fordelen af den føreslaede Ordning udesluttende siger at falde paa Norges Side, thi som Sverige ingen Salttold har, men Norge en Afgift af 15 Skill. Pr. Td, vil den i Sverige saltede Sild, salde Tilvirkeren mindre dyr, en om han havde saltet den i Norge, hvaraf FVIgen formentlig bliver, at Sildesaltningen som Regel vil foregaa paa Svensk Grund, hvor det allfra er Nordmaendene, der for naervaerende ere udelukkede. – I Norge kan enhver Nordmand fritt anlaegge Salteri i Sverige fordreer Fiskeristadgans § 27 Landshøvdingens Tilladelse.

Toldlovgivningens Forskjellighet i de to Lande vil naturligvi alltid kunne saa indskydelse paa naervaerde Fiske, der foregaar snart i det ene, snart i det andet Land. Vi have allerede ovenfor ekunaevnt, at som Norge har en Salttold af 15 Sk pr Tønne, medens Sverige ingen Salttold har saa vil formodentlig Folgen blive, at Salterierne ville blive anlagte paa den svenske kyst. Nogensomhelst Slags Forandring i den norske salttold for naervaerende Fiskes skyld kan ikke ventes, men det synes at vaere billigt, om det salt, som Svenske Fartøjer føre med sig till saltning paa norske Fiskeplatse, blev fritaget for Toldpligt, selv om Saltet føres i Land paa norskt Regen Bevigelse af den norske Statskasse kan der desformedelst vel aldrig blive Tale om. . Norge har

Uddørseltold på sild – Sverige har Inførdstold. Denne Omstendighed ligesaavel som at Norge har Told paa Tøndskab, vil vel ogsaa saa Indflytelse paa, i hvilket af Landerne mulige Foraedlingsanstalter ville blive anlagte. Imidlertid vil vel en saadan Ordning af Mellemrigsforholdene i en naer framtid komme istand, at disse Sprogsmaal vesentlig falle bort. Og selv nu ere de neppe af nogen større Betydning lige ovenfor Spørgsmaalet om Fiskens Opkomst og kraeve neppe overordentlige Foranstaltninger.

Skibsafgifternes Beregning i Sverige, der saavidt vides, er noget forskjellig for indenlandske og fremmede Fartøjer, vil formentlig ogsaa vaere et spørgsmaal, der maa komme under Overvejselse, men Forfatteren mangler kjendskab til Folholdet for naermere at kunne inblende sig derpaa. – Og overhodet er der egentlig kun om de sisdt behandlede Spørgsmaal at sige, at det vidte vaere ønskeligt, om Toldwaesendet ikke er altfor nøjeseende med Bagateller og ikke laegger Fiskebaadene hindringer ivejen med unødige og unkige visitationer.

Vi gaa over til Omtale af de Misligheder ved Fisket, som kun formenes at kunne bortryddes ved at bibringe Fiskerne en bedre Otfatning og hvad der tjener dem som Sagen bedst. Her have vi allerede ovenfor omtalt det ønskelige i, at større Masker end de nu bruklige bleve benyttede i vaderne, hwilket formenes at kunne og burde paabydes ved Lov, og det ønskelige i at Vaderne sik ville nogen Tid for Inddraget, saa at smaafisken fik Anledning til at skyde ut, hvordet Angeln vilde spares og Varen blive saa meget mere vaerdefuld. En anden mistlig Saedvane mellom Fiskerne formenes den Overenskomst at vaere, som benaevnes at ”ligge paa Tørn”, og hvilken allerede er omtalt i en korrespondense till Aftenbladet fra Fredrikshald af 3/24 d. A, Denne Saedbane består deri att det Vadlag, der først er kommen med Baad til Stranden derved erhver en Ret til ej alene at traeffe først, men ogsaa at vente med Traekninger saalaenge det behager og uden Hensyn til, hvor manf’ge aldre Vadlag der siden ere komne til stranden; naeste Ret til Traek tilkommer den naestenkomne.

Overenskomst mellom Fiskerne kan syndes noksom nem.m men i virkligheden bidrager den kun til Fiskespilde og er langt fra at foretraeffe for den Regel, som indeholdes i den norske Sildefiskelov af 25de April 1863 § 9, gaaende ud paa, at den er berettiget till første Kust, som først har utgivet Tong og begyndt at nokaste Noten, samt vidbliver dermed uden ufaedvanligt Obhold. Naar et Vadlag nemlig først ankommer til Stranden og derved har erhverdet første Torn, saa behøver det ej at tage nogetsomheldst Hensyn til de ovrigte senere ankomne Vadlag, men søger tvertimod at laegge dem alle mulige Hindringer i vejwn for Deltagelse i den Rats Fiske. Ofte kan det derfor hende, at indtil en 10 a 15 Vadlag maa liggee uvirksomme ved en Strand forat vente paa første Tørns Traeck, og det vaktet Silden i store Masser staar under Land og vistnok alle Vad kunde gjøre fod Fanfst. Men første Tørns vadlags Begjerlighed er i

Reegelen saa stor, at det venter med at traeffe til det sidste Öjeblikk ved Indsignet ud paa Morgonen; de er det den rette Tid til selv at gjøre et godt Kast og blive alene om Nattens Fangst, hvorved konkurrenter kunne holdes ude og Sildepriserne drives saameget højere op. Det ene heldige Vadlag vil saaledes paa en Nat kunne faa vakker Fortjenste, men de øvrige blive skadelidende istedenfor af under en anden Ordning alle kunde haft pent Erhverv. Denne gamle saedvane med at ligge paa TVrn skal waere almindelig i hele det nordlige Baahuslen ved alle slags Vadfiske. Og nagtet Sildefiskeloven, for Norge i § 9 opstiller en anden Regel i disse Forhold, kan er dog ogsaa den baahuslenske Regel respekterer paa den norske Side af Fjorden, og det vilde sikkerligen vaette megen Uvilje blandt Fiskerne, om naagen Nordmand vilde benytte sig af Ret efter Sildefiskelovens § 9, hwilken vel neppe engang tjendes af Fiskerne. Men at den Norske Lovs Regel vilde waere langt at foretraeffe for Fiskernes netaenker, hvorledes nu store Sildemasser gaa tilspilde for Fiskerne derved, at et Vadlag kan hindre de andre i at traeffe den paa Land. i Norge kan man vistnok med Loven i Haand tvinge første Tørn til at kaste ud sit Vad eller finfe sig i, at andre gaa foran, men den, der første Gang vil optraede saaledes, vil vistnok udsatte sig for adskillige Ubehagligheder og bør paa Forhand sikre sig retslig Asfiskvence; imidlertid vilde det vaere til Fiskets Opkomst, om Nogen vilde bryde paa den nuvaerende, der kun vilker til Todsspilde og Fisketab. For Sveriges Vedkommende indeholder Fiskeristadgan ingen anden Regel for Traekningsordenen, end en Bestemmelse i § 3 om, at Grundejeren har Ret til at bestemme den orden, hvori han vil traeffe sit Vad, om han deltager i Fisket.

Der har offentlig waeret udtaltdt det Önskelige i at det blev anordnet et Politiopsyn ved Fisket, saasom en daglig sammenstimlen gjennem flere Maameder af over 1.000 Mennesker alltid foranledninger Tvistigheder af en saadan Art, som bjeblikkelig løses, medens naermeste øvrighedspersoner bo 1 a 2 Mile fra Fiskepladeserne. Et opsyn kan vaere godt nok, men til Dato vides ikke Fiskernes Tviflemaal at have waeret større, end at de temmelig lettere blevne bilagte ved kommeraters Mellomkomst. Skulde imidlertid Nogen under Sildens Tilgang paa den norska Kyst ville benytte sig af Sildefiskets § 9 og bryde paa Saedvannen med Tørn, saa vilde det vistnok waere vel for ham at have øvigheden hos sig, da Almuen neppe uden Widere vilde taale Brudpaa fine gamle wedtaegter, selv om Loven hjemter noget andet. Som Bilaeggene af Tvistigheter in sees ikke noget Opsyn nødvendigt før Tiden: anderledes vilde Forbeholdet stille sig, om det Offentlige skulde kontrollere Maskernes Størrelse i Vaderne m. v. For Beregningen af Fiskets Udbytte, forat følge dels Gang og henlede Fiskernes Opmaerksamhed paa mulige Forberedninger i Fiskesaettet og Tilberedningen vilke derimod et Opsyn kunne gjøre adskillig Nytte, naar Personalet bestod af fyndige Maend. Et saadant Opsyn har man allerede i Baahuslen, bestaaende af Fiskeriinspektøren med flere underordnede

Betjente – vedkommende Toldfrydsbetjente, -- hvis Opgave det nærmest skulde være at følge Fiskeriernes Gang og hjøre Indberetninger til indspektøren; men for Naevaerende har denne neppe stor Hjelp af det underordnede Personale. Den fungerende, nylig ansatte Fisleridirektør der udelukkende af Intresse for Sagen har ofret sig til denne Gjerning, har endom ikke, saavidt vides, været naebaerende ved Fisket og har saaledes ikke selv endnu haft Anledning til at sætte sig ind i skarpsildfisket. Idmidlertid skal det være hans Agt under kommede Vinter at tage Bolig nord i skaergaarden forat studere Fisket; da vilde det være ønskeligt, om nagen norsk praktisk zoolog kunde mødes med ham forat granske Forholdene i Forening Naerbevaerende Forfatter, der til dato smigrer sig med at have beverat de fleste Bidrag til Fiskeforholdenes Oplysning, ved selv bedst, hwormange spørgsmaale vedrørende fisket der endnu ikke tilsulde ere opklarede. Hvad vi ved denne Anledning, som før, har kunnet bringe frem, er waesentlig Udbyttet af Samtaler med Maend, der have taget Del i Fisket, med det vil indsees, at wore Meddelelser, lettelig kunne være mangelfulde og ialfald ikke have den Garanti for Paalidlighed som de, der samles af en i dette øjemed udsendt Videnskabsmand. Saaledes navnlig med Hensyn til Bestemmelsen af Sildens art, om den er udelukkende Storsild, eller om den er en Blandning f denne og Loddessilden eller endelig overvejende denne, - et Spørgsmaal, der er af den største Viglighed, og hvarom vi vistnok har opgjort os en Mening, der stemmer med nuvaerende Fiskeriinspektørs, men hvilken neppe vil godtjendes af Professor Sven Nilsson og Vetenskapsakademien, der have foranlediget Svenska Fiskeristadgans § 22 for ”Smaasildens” Fredning Skyld. Alene for dette Spørgsmaals Utredning, hvorpaa det jo berör, om Fisket skal fremmes eller forhindres, kunde det være ønskeligt om ny Undersøgelser af Videnskabsmaend bleve anstillede, med der gives ogsaa andre Spørgsmaal, der kunde undergives deres Bedømmelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Anordninger af et Politiopsyn under Fisket kan slutelig bemaerkes, at Fiskeristadgans § 45 hjemter Landshøvdingen Ret til at saadant skal findesm hvor kronobetjeningen er utilstraeffelig. Saadanne Ordningsmaend skulle da selv være Fiskere og boende i Distriktet samt udvaelges af Fiskerne selv. Nogen lignende Bestemmelse, som visnok tilule vilde tilfredsstillende Forbringerne til et Opsyn, kundes ikke i den norske Sildefisklov af 1863.” (BLT 1868-09-18/KJ) [Anm PS: Artikeln är ej språkgranskad.]

1868-09-18 ”För öfvertagande af postskjuts, från och med nästa års början en gång i hvarje vecka och Skådene gästgifvaregårdar till Håby hemman, samt åter från Håby öfver nämnde gästgifvaregårdar till Lysekils postexpedition, ware sig för hela denna wägsträcka eller delar deraf kunna entreprenadanbud inlemnas till härwarande postanstalt till och med den 15 nästkommande Oktober. Lysekils postexpedition den 15 September 1868. M. Christensson.” (BLT 1868-09-18/KJ)

- 1868-10-01 August Efraim Lysell startar ansjovisaffär i Lysekil. (Nya Lysekils-Kuriren, 1918-01-16/KJ) [Anm: Verksamheten startas troligen efter det i Lysekil genomförda fiskerimötet.] Affärsverksamheten är även grunden till det som sedermera blir Lysekils Järnmagasin. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 11)
- 1868-11-25 Stämman tar upp klagomål från flera personer om att oordning råder i köpingen. Stämman beslutar uppdraga åt ordningsmännen, sexmännen och kommunalnämnden att noga tillse att köpingens Brand- och Ordningsstadga efterlevs.
- 1868-12-02 Stämman beslutar följa Kunglig Maj:ts nådiga Ordningsstadga för Rikets städer av 24 mars. En ordningsstyrelse tillsätts som får behörighet att ådöma böter upp till 20 riksdaler.
- Ett beslut om breddning av den genomgående vägen genom köpingen samt borttagande av en stenmur som hindrar avrinning av vattnet har av flera jordägare överklagats till Kungliga Kammarrätten. Tydligt är det jordägare i den Gamla köpingen som motsätter sig dessa utgifter. Frågan blir återremitterad till stämman för yttrande.
- Revisionsberättelsen för årets räkenskaper visar att fattigvården kostat kommunen 1.389 Riksdaler 90 öre.
- 1868-12-11 ”Sedan undertecknad här etablerat sig som Bryggare, får härmed för den den respektiva allmänheten rekommendera sina tillverkningar af Bayerskt Öl, Söt-Öl och Swagdricka med tillkännagifwande att af desse tillverkningar finnes ständigt i Lager till wanliga priser: äfven försäljes godt kornmalt. Lysekil i December 1868. Magnus Fagerberg.” (BLT 1868-12-11/KJ)
- 1868-12-11 ”Genom auktion försäljes på Lysekil Fredagen den 15 nästa Januari skonerten HILDING 25 ..I nyläster 39½ kommersläster, lastande 7.500 beräknade norska bräder, har goda ankare och ketteringar jemte segel och inventarier. Inventarielista, så och andra upplysningar kan erhållas hos undertecknad. Försäljning underhand kan ske när som helst. Lysekil den 5 December. Benjamin Gabriel Mollén.” (BLT 1868-12-11/KJ)

1868-12-21 En så kallad **"Späckhuggare"**, av omkring 7 skeppunds vikt och nära 14 fots längd.

Enligt av Vederbörande benäget lämnat tillstånd förevisar undertecknad å gårdsplanen emellan de tvenne nyss uppförda byggnaderna i härvarande Trädgårdsförenings lokal, ett i dessa dagar i närheten av Lysekil ertappat exemplar av en utav de största Delfin-former, som förekommer utmed Skandinaviens kuster.

Förevisningar äger rum i dag Måndag, emellan kl. 8-3 samt i morgon Tisdag, emellan kl. 9-1.

Avgiften, 25 öre, erlägges vid den invid så kallade Igelhuset belägna grinden. Tjänstefolk och barn erlägger 10 öre.

A.C. Schiller. Handlande på Kornö. (GP 1868-12-21 via Rustan Gandvik)

1868-12-31 **Lysekils handel och sjöfart år 1868.**

Till Lysekils köping ankommo sistlidne år från inrikes orter 136 förpassade fartyg om tillsammans 2.463 nylästers dräktighet (mot 107 stycken om 733 nyläster år 1867) och 262 förpassningsfria fartyg och båtar; af de förra ankom flertalet från Göteborg. Trenne ångfartyg, nemligen Strömstad, Eugenia och Valborg, underhöllo kommunikation med närgränsande städer och andra orter. Köpingens innevånare ega f.n. 30 fartyg om 1.090 nyläster; skärgårdsbefolkningen inom 3 mils omkrets kring Lysekil ega omkring 120 fartyg om 3.400 nyläster. Flera fartyg blefvo under året inköpta, så väl till

köpingen som af skeppsredare i trakten. Till utrikes orter utklarerade under förl. År 91 fartyg, med hwilka skeppades bl.a. 12.348 kf. Hafre, 3052 f. Linfrö, 19000 kf. Trä och huggen granitsten för ett värde af 39.540 rdr. Den betydliga minskningen i spannmålexporten härledde sig dels af missväxt i den närliggande landsbygden och dels deraf att köpmännen qvarbehöllo en stor del af den uppköpta hafren i afwaktan på högre priser, något som de nu antagligen torde komma att ångra. Fraktfarten mellan Norge och Danmark med kustfartygen hade äfven aftagit, i anseende till norska träwarors mindre begärlighet i Danmark, hwarföre fartygen mera ställt sine turer på Östersjöhamnar. Från utrikes orter ankommo under året 107 fartyg, hwilka inklarerade i Uddevalla och deraf 28 woro lastade; 69 fartyg tillhörande åtskilliga nationer, hade under året sökt skydd för storm i Lysekils hamn. (BLT 1869-01-26/KJ)

1868-12-31 **Wid Lysekils postexpedition** uppgick uppbördens under år 1868 till 3.608 rdr 20 öre. Till inrikes afgingo 13.289 och till utrikes 2.386 postförsändelser, af hwilka 1.971 woro rekommenderade. De under öppen rekommendation samma år afsända bref innehöllo ett sammanlagdt belopp af 295.880 rdr, 24 öre. (BLT 1869-02-16/KJ)

1868-12-31 **Lysekils Telegrafstation.** Under år 1868 afgingo från stationen till inländska stationer 1.589 och till utländska 295, tillsammans 1.881 afgångna telegrammer. Från inländska 1.881 afgångna telegrammer. Från inländska stationer ankommo 1.388 och från utländska 335, tillsammans 1.723 ankomna telegrammer. Influtna portomedlen under året uppgingo till 2.736 rdr 7 öre. (BLT 1869-02-16/KJ)

1869 cirka Kapten E.J. Elfversson säljer hjulångaren STRÖMSTAD till konkurrenten Strömstads Ångbåts AB och flyttar till Marstrand. (Skärgårdstrafiken i Bohuslän, sid 46)

1869 Carl Peter Curman startar Stora badhuset på Söder i Stockholm.

1869 En ny bro byggs över Örekilsälven vid Kaserna i Munkedal. Brukschefen vid järnbruket, Gert Sebastian Schiller, är initiativtagare. Han äger vid denna tid järnbruket. Arbetet med bron tar tre år. Schiller får med sig samtliga bönder på hemmanen Jermunneröd, Lycke övre, Elseröd och Ödsmål.

1869-01-25 Bouppteckningen efter [före detta] skeppare Hans Andersson [Kuse] visar bland annat tillgångar i följande fartyg:
5/24 i skonerten AUGUSTA SOFIA ("Augusta Soffia"), 1.000 riksdaler,
1/16 i slupen PILEN med inventarier, 600 riksdaler,
1/16 i slupen ZERIS med 2:e segel & löpgods, 600 riksdaler.
(Äldre Nordisk Handelssjöfart, sid 49, med följande tillägg i fotnot av Sandklef: Slupen Pilen

står för 41 läster, Augusta Sofia och Zeris saknas.) [Anm: Hans Andersson Kuse bodde i dagens Gamla Strandgatan 18.]

1869-02-02 Från Lysekil skrifwes den 29 jan. – Karlsdagen firades igår härstädes med bal, och hade man nöjet bland gästerna se chefen och sekonden på ångskonerten Gunhild, hwilket fartyg igår hit inkom och idag på morgonen åter afseglade. Wintern är owanligt blid och sjöfarten obehindrad, I dag blåser här stark Sydlig å SSW, wind med regn. (BLT 1869-02-02/KJ)

1869-03-06 Lysekils Badhus AB begär på nytt bidrag från köpingen på grund av problem med lönsamheten. I värsta fall kan verksamheten få läggas ned. På stämman 6 mars avslås Bolagets framställan. Man beslutar dock undersöka intresset bland de kommuninnevånare som har inkomster av uthyrning om dessa är villiga att bidraga med 6 procent av hyresinkomsterna till badhusbolaget.

1869-03-30 ”Att Gud i sin allvishet genom en stilla död behagat hädankalla fanjunkaren och riddaren af kejsrerlige S:t Georgsorden, innehafvaren af tapperhetsmedaljen herr Gustaf Hallström i Lysekil, den 18 Mars 1869 kl. ½ 10 e. m. i en ålder af 73 år, 9 månader, 12 dagar, ömt sörjd och saknad af maka, barn och barnbarn, varder endast på detta sätt delgifvit den aflidnes många släktingar och vänner. Beata Hallström född Gahm.” (BLT 1869-03-30/KJ) [Anm: Gustaf Hallström med familj bor på Kungsgatan 42 när han avlider.]

1869-03-30 Länsstyrelsen förklarar i utslag att båtskjutsningen enligt det av kammarkollegium meddelade beslutet åvilar jordägarna och att snöskottning enligt fastställd reglering skall utgöras av ¼ mantal Lysekil, vid vilket förhållande skyldigheten och endast genom ny reglering kan överflyttas på andra. Länsstyrelsen upphäver därför kommunalstämmans beslut i dessa delar.

Den till allmänt byggnadsbehov avsatta marken skall enligt ägodelningsrättens utslag 1859 vara till gemensamt behov, ”hvaraf måste följa att köpingens innevånare äga att därpå sig begagna vid uppförande af sina bostäder”. På grund därav upphäver länsstyrelsen kommunalstämmans beslut att ersättning skall erläggas för sten m.m. från den samfällda marken.

Beträffande tomtöresavgift och i sammanhang därmed träffade bestämmelser ”så och då icke visat är att någon tomtreglering inom köpingen blivit verkställd med fastställande tillika af det belopp, hvartill tomterna derstädes skola till bebyggande utlämnas; samt det måste ankomma på aftal mellan jordegare och tomtarrendatorer eller i brist deraf på domstols pröfning, på hvad villkor tomter till bebyggande upplåtas må, vid hvilket förhållande det icke tillkommer Konungens Befallnings-hafvande att fastställa eller upphäfva de öfverenskommelser, jordegare sins emellan härom träffa, finner länsstyrelsen besvären i denna del icke tills vidare afseende föranleda”.

Genom dessa beslut kommer den för Lysekil säregna jordfrågan i ett läge, som den i princip behåller, tills staden år 1904 förvärvar den samfällda jorden.

Upplåtelse sker genomgående med nyttjanderätt och den negativa inställningen i gamla köpingen till alla försök att mera allmänt sälja tomter står kvar. Men principen undergrävs med tiden inifrån genom att jordägare begär och också får lösa den jord de nyttjar. Dyliga inlösningar blir med tiden allt mer vanliga inom nya köpingen, medan man i gamla köpingen fortfarande håller strängt på samfälligheten.

Kommunalnämnden är avkopplad från verkställigheten, men handläggningen av jordägarnas ärenden på kommunalstämma fortsätter. Det är först på 1890-talet, som man mer allvarligt börjar opponera mot denna ordning, men då anses sedvanan så fast, att besvären ej länder till ändring.

Man fortsätter också att avgöra försäljningsfrågorna genom majoritetsbeslut på dessa jordägarestämmor. Även här dröjer det ända in på 1890-talet, innan någon opposition gör sig gällande. Först sedan hovrätten undanröjt en av häradsrätten meddelad lagfart på grund av ett köp, som tillkommit genom majoritetsbeslut, börjar man gå mera försiktigt fram. Då är emellertid tiden mera mogen för en försäljning till samhället av hela samfälligheten. (Granqvist, Lysekils kommun före fullmäktiges införande 1889.)

1869-05-07 Marstrands Ångbåts AB bildas och ett kontrakt tecknat med Oskarshamns Mekaniska Verkstad att bygga ångfartyget ALBREKTSUND (I) godkänns. (AL, Posthistoria) (marstrandsbolaget.hagmanstorp.com) (Wilhelm Hansson, Södra Bohusläns övärld, sid 204) [Anm: För historik om ALBREKTSUND, se 1876-06-.. i Lysekils Kalendarium, Del V.]

1869-05-11 ”Att Gud i sin allvishet genom en stilla död behagat hädankalla hofrättskommisarien herr Carl Adrian Åhlander den 7 maj 1869 kl. 2 f. m. i en ålder af 65 år, 2 mån, 3 dag, ömt sörjd och saknad af maka och barn, varder endast på detta sätt slägingar och vänner tillkännagifvet. Lysekil den 10 Maj 1869. Gustafva Åhlander.” (BLT 1869-05-11/KJ) [Anm: Familjen Åhlander bor vid dödsfallet på Sillgränd n:o 3, Fiskaregatan 3. Notisen är dock inskriven under Kungsgatan 36.]

1869-06-.. Ångfartyget VALBORG under befäl av kapten Walter R. Svanberg trafikerar under juni, juli & augusti sträckan Lysekil-Uddevalla som följer:

Från Uddevalla	Från Lysekil
Söndag kl 7 fm	Måndag kl 6 fm
Onsdag kl 8 fm	Onsdag kl 1 em
Fredag kl 8 fm	Fredag kl 1 em
Lördag kl 8 fm	Lördag kl 1 em

VALBORG anlöper Gustafsberg & Fiskebäckskil på alla utresor, i övrigt anlöps endast om söndagarna Henån & Morlanda, men passagerare upptas från båt under vägen. (SH#61, sid 69)

- 1869-07-15 På kommunalstämman beslutas att vägförbättringen skall stå fast till fördel för samhället och dess innevånare.
Revisorerna noterar att hundskatt under året inkommit från tre hundar, 15 riksdaler.
- 1869-08-03 ”Samtliga borgenärerna uti aflidne hofrättskommisarien C.A. Åhlanders urarfwabo kallas till sammanträde å gästgifvaregården härstädes Lördagen den 14 dennes kl. 11 f. m. för att besluta om konkursboets försäljning samt bestämma underhåll till den aflidnas enka. Lysekil den 2 Augusti 1869. C. Johansson, god man.” (BLT 1869-08-03/KJ) [Anm PS: Se notering vid 1869-05-11 ovan.]
- 1869-08-17 ”Delegarne i Lysekils Badhus aktiebolag kallas till ordinarie bolagsstämma i Lysekils badsalong Tisdagen den 24 Augusti kl. 5 e. m. Lysekil i Augusti 1869. STYRELSEN.” (BLT 1869-08-17/KJ)
- 1869-09-21 ”**Möte i Lysekil med Fiskeri- och Landtmannaprodukter.**
Enligt öfwerenskommelse emellan åtskillige fiskare i skärgården och allmogen i kringliggande socknar kommer ett Fiskeri- och kreatursmöte att hållas i Lysekil Thorsdagen den 30 i denna månad för att försälja och göra utbyte af Fiskeri- och Landtmannaprodukter; och inbjudas då spekulanter å dylika varor att komma tillstädes och förse sig med sina behof.
Ångbåten Valborg afgår sagde dag klockan ½7 på morgonen från Uddevalla till Lysekil och ångfartyget Strömstad dagen förut från Göteborg.
Lysekil den 13 September 1869. Köpmännen i Lysekil.” (BLT 1869-09-21/KJ)
- 1869-10-.. Norska inrikesdepartementet utfärdar i början av månaden ett förbud för bohuslänska fiskare att fiska närmare än en mil till kusten, från en linje dragen mellan Storholmen - Svinör. (LP 1998-01-23)
- 1869-10-19 ”Konungens bef:hde har förordat tullinspektoren Gustaf Emil Bundsen till ordningsman i Lysekil och ordförande i köpingens styrelse.” (BLT 1869-10-19/KJ)
- 1869-11-16 ”**Från Lysekil** skrifwer Red. Korrespondent den 13 dennes: En hamburgerskeppare P. Stenn med skonerten Wespe, som idag inkom till Lysekil för att lasta sten wid Malmö, berättar, att han den 10 west från Horns ref observerat ett barkskepp drifvande i sjön utan manskap, att han gjort försök komma ombord å detsamma för att berga det, men blifvit hindrad derifrån af hårdt wäder och att han varit så nära under fartyget att han läst namnet James Withe – Tjömö.

Den 11 kl. 6 på kvällen observerade samme skeppare ett fartyg i brand hwilket ej slocknade förrän kl. 2 på natten. I anseende till natten kan han ej säga huru långt han war från det brinnande fartyget, men Hirtshals fyr war i sigte. Till Lysekil inkom den 12 November Engelska briggen Margarethe Elisabeth från London i barlast att lasta vid Saltkällan. Flera af skärgårdens fartyg äro inkomna och hafwa upplagt i winterlag. I går eftermiddag rasade här en swår snöyra under SSW storm och under hela natten och denna dag har regnet riktigt störtat ned, så att det goda slädföret fått en hastig ändalykt.” (BLT 1869-11-16/KJ)

- 1869-11-27 På initiativ av landshövdingen, greve Albert Ehrenswärd, startas Bohusläns Allmänna Sjöförsäkringsförening i Lysekil. Motivet är den olycka som föregående år så hårt drabbat Bohusläns fiskare. (Vikarvets Årsbok 1976-1977, sid 88) (LP 1997-06-02)
- 1869-12-03 ”**Från Lysekil** skrifwes till redaktören af H.T.: Kapten Robert Pettersson förande skonerten Edvina från Lysekil, har den 22 sistlidne Oktober kl. 7 på morgonen lyckats från ögonblicklig lifsfara rädda 3:ne fiskare från fiskeläget Närs på Gotland, hwilka warit ute på strömmingsfiske med garn. – Dessa fiskare kommo, 5 mil från land, drifwande med winden i swår storm af NNW med hög sjö i en liten öppen båt eller s.k. snipa, och war den ene af dem så förfrusen, att han mera död än lefwande upptogs på fartyget. Försök gjordes att berga de skeppbrutnas båt, hwilket dock misslyckades, då den slog sig sönder mot fartyget, men fiskeredskapen, wärd omkring 300 rdr, bergades. Efter flera försök att landsätta fiskarne wid deras hamn, hwilket fartyget, utan att förändra sin kurs synnerligast mycket, passerade, landsattes de wid Rone på Gotland. Att döma af dessa fiskares utseende och utrustning, synes som måste Gotlands strömmingsfiskare slita mycket ont för sitt yrkes bedrifwande. Ej förr äro de, från detta fiskläge åtminstone, kommit 3 mil från land, warande således utsatte för alla windar, kunna de kasta sina garn, ofta riskerande att få ligga ute öfwer natten, hwilket de sjelfwa uppgåfwo ofta hafwa inträffat, och hwilket bewiljades deraf att i båten fanns litet halm att ligga på och ett täcke att skydda sina med träskor och trasor beklädda kroppar mot höstkylan och regnet.” (BLT 1869-12-03/KJ)
- 1869-12-07 ”Samtlige fordringsägare i framlidne sjökaptanen Carl August Wallins i Lysekil konkurs och urafwabo kallas att sammanträda på undertecknads kontor Onsdagen den 15 instundande December kl. 12 på dagen, för att granska utdelningsförslaget och emottaga dividenden. Lysekil den 24 November 1869. Robert Nordwall.” (BLT 1869-12-07/KJ) [Anm: Familjen Wallin bor i Hus n:o 63, Gamla Strandgatan 26B.]

- 1869-12-10 ”Efter anmodan af herr Konsul Benjamin Gabriel Mollén, såsom kommissionär för skonerten CEDIG, försäljes på offentlig auktion i Lysekil Tisdagen den 21 dennes kl. 11 f. m. omkring 100 centner mer eller mindre sjöskadad hafre. Lysekil den 7 December 1869. Gustaf Emil Bundsen.” (BLT 1869-12-10/KJ)
- 1869 Lysekils Badhus AB bygger en badhusrestaurant på badhusområdet. (Lüsch, Lysekils Historia, sid 38) (LP 1993-08-09)
- 1869 Revisionsberättelsen för årets räkenskaper visar att fattigvården kostat kommunen 1.576 Riksdaler 10 öre. Kommunalskatten fastställs till 2 kronor.
- 1869 I Lysekil finns 39 fartyg registrerade enligt Förteckning över Sveriges Handelsflotta. (Knuth Hansson, sid 27)
Benjamin Gabriel Mollén är huvudredare för åtta fartyg, Johan Bernhard Jonsson för sex, Robert Nordvall för tre och Grave Josias Sundberg för ett. (Knuth Hansson, sid 30)
- 1869 Då rösträtten vid denna bestäms av vederbörandes inkomst och då man även får rösta för inkomst av rederier kan man i taxeringslängden avläsa den maktförskjutning i kommunala angelägenheter som skett.
Om man tar detta år [som exempel] utgör den taxerade inkomsten 144.379 riksdaler, inkomsten av fastighet oräknat. Av denna summa kommer på skeppare, styrmän och sjömän 60.880 riksdaler och på köpmän med sina rederier, övriga näringsidkare och personer i allmän tjänst 83.499 riksdaler.

Handlanden Benjamin Gabriel Mollén taxeras för rederierna för briggarna John och Felix, kofferdifartyget Axel, barken Daniel och skonarna Emma, Elisabet, Matilda och Sedig, handlanden Johan Bernhard Jonsson för briggen Aegir och skonarna Elise, Tekla, Rapid, Thalia och Olga, handlanden och gästgivaren Robert Nordvall för skonaren Edvina och Andreas och för barken Margaret, Grave Josias Sundberg för skonaren Anna.
Sammanlagt erlägger dessa köpmän bevilning för och röstar för 18 fartyg. (Knuth Hansson, sid 57)
- 1869 Om inkomsten av fartyg understiger 400 riksdaler erläggs ingen bevilning, men skepparna [i Gamlestan] taxeras detta år för följande 13 fartyg:
Petter Lindbom [Gamla Strandgatan 39] för sluparna Ceres och Pilen,
Hans Nilsson Lycke [Gamla Strandgatan 31B] för sluparna Minerva och Maria,
Olof Magnus Pettersson [Gamla Strandgatan 40] för skonaren Telegrafan,
Lorentz Källare [Gamla Strandgatan 28] för skonaren Zefir,
Adolf Hansson Lycke [Gamla Strandgatan 14] för skonaren Alert,
lotsålderman Carl Robert Lycke [Gamla Strandgatan 12] för skonaren Eugenia,
Johannes Pik [Gamla Strandgatan 7A] för skonaren Perlan,

Hans Wilhelmsson [Gamla Strandgatan 6] för skonaren Adler,
Elias Halvårdsson [Elias Halvorsson, Gamla Strandgatan 5] för slupen
Catarina,
Per Abrahamsson Pik [Gamla Strandgatan 3] för skonare Augusta och
Wilhelm Olsson [Bansviksgatan 3 och Gamla Strandgatan 52] för skonaren
Hoppet. (Knuth Hansson, sid 57)

1869-12-31 ”**Lysekils handel och sjöfart.** Härom erhåller man en öfverblick uti den af köpingens tullkammare afgifna berättelse om ortens handel, näringar, rörelse, tulluppbörd m. m. för år 1969, hvaraf wi här meddela ett utdrag:

Inrikes trafiken.

Till köpingen hafva under året ankommit 148 st förpassade fartyg och båtar, öfver 3 nylästers dräktighet, om tillsammans 1.290 nyläster, deraf 126 från Göteborg, 11 från Strömstad, 6 från Halmstad, 1 från Falkenberg, 2 från Warberg och 2 från Malmö.

Från köpingen hafwa afgått 10 st förpassade fartyg och båtar om 127 nyläster, deraf 8 till Göteborg, 1 till Halmstad och 1 till Gamla Lödöse.

Dessutom hafwa under året till köpingen ankommit 180 st och 138 st olastade förpassningsfria fartyg och båtar öfver 3 nyläster, om tillsammans 1.556,5 nylästers dräktighet och härifrån hafwa afgått 70 st lastade och 251 olastade dylika farkoster om tillsammans 1.881,0 nyläster.

De lastade hafva i allmänhet hitfört och härifrån afhemtat landtmannaprodukter.

En stor del af inrikes trafiken har äfven bedrifvits med en mängd farkoster under 3 nyläster.

Kommunikationen med närliggande städer och orter har under större delen af året underhållits med ångfartygen ”Strömstad” och ”Eugenia”, som på sina turer emellan Göteborg och Strömstad 4 gånger i veckan hwardera anlupit Lysekil och lossat gods och passagerare. Ångbåten ”Walborg” och en tid ”Westergötland” hafwa flera gånger i veckan under flera månader underhållit trafiken emellan Uddewalla och Lysekil samt närliggande orter på Orust.

Köpingens innewånare ega 30 st fartyg om tillsammans ungefär 1.000 nyläster. Med alla dessa fartyg idkas fraktfart på England, Frankrike, Holland, Belgien, Danmark, Norge och Östersjöhamnar och med ett och annat till Medelhafvet och Amerika.

Något fiske idkas ej af köpingens innevånare, men fisk såväl saltad till kabeljo, som färsk sill för inläggning af ansjovis har under året, mer än föregående år, blifwit uppköpt, och det torde wara troligt, att denna rörelse, härstädes i en snar framtid kommer att betydligt utwidgas.

Ingen fabrik finnes inom köpingen eller i dess närhet, men på ön Malmö, en mil härifrån, och wid fiskläget Hunnebostrand, 3 mil härifrån, båda i Sotenäs härad, drifves stenhuggeri med fördel och en mängd huggen sten utskeppas.

Utrikes trafiken.

Från Lysekils tullkammare ha år 1869 utklarerat 117 st eller 26 flera än sistl. år, deraf:

- 30 st svenska till Norge i barlast.
- 2 st d:o till d:o med 1.767 k-fot linfrö,
- 2 st d:o till d:o med 69,318 st hela och 9.850 halfbuteljer.
- 1 st d:o med d:o med 500 k-fot slammad krita.
- 2 st d:o med d:o med 190 k-fot saltad makrill.
- 1 st d:o med d:o med takskeer för 1000 rdrs värde.
- 2 st d:o med d:o med 105 ctr smör, 50 skålp. ost och 90 tjog ägg.
- 20 st d:o till Danmark med huggen granitsten för 10.221 rdrs värde.
- 3 st d:o till Hamburg med huggen granitsten för 6.300 rdrs värde.
- 4 st d:o till England med 63.891 k-fot hafre.
- 4 st d:o till Nordtyskland med granitsten för 4.900 rdrs värde.
- 1 st d:o till Nordtyskland i barlast.
- 1 st d:o till Danmark i barlast.
- 3 st danska till Hamburg med granitsten för 5.600 rdrs värde.
- 9 st d:o till Danmark med granitsten för 8.700 rdrs värde.
- 1 st d:o till England med granitsten för 2.500 rdrs värde.
- 2 st nordtyska till Hamburg med granitsten för 3.400 rdrs värde.
- 21 st d:o till Nordtyskland med granitsten för 21.020 rdrs värde.
- 1 st d:o till England med 8.020 k-fot hafre.
- 7 st norska till Norge i barlast.

Utförseln från Lysekil har således 1869 varit:

- Till England 71.914 k-fot hafre
- Till d:o huggen granitsten för 2.500 rdrs värde.
- Till Danmark d:o för 18.920 rdrs värde.
- Till Nordtyskland d:o för 41.220 rdrs värde.
- Till Norge 1.767 k-fot linfrö, 69.818 hel- och 9.850 halfbuteljer, värde 6.800 rdr, 500 k-fot slammad krita, wägende 800 800 ctr. 190 k-fot saltad makrill, takskeer för 1.000 rdr, 105 ctr smör, 50 skålp. ost och 90 tjog ägg.

Sistlidet år utfördes 12.348 k-fot hafre till England och huggen granitsten för 38.400 rdr till Danmark och Nordtyskland.

Wid denna tullkammare finnes ingen utklaringsrätt.

*Inklaringsrätt är numera wunnen.

Under år 1869 hafwa från utrikes orter inkommit 133 st fartyg, som inklarerat i Uddewalla, nemligen:

5 st Svenska från England med stenkol.

77 st d:o i barlast från Norge, Danmark, England och andra orter.

20 st nordtyska i barlast från Nordtyskland och Danmark.

9 st danska i barlast från Danmark och andra orter.

2 st engelska i barlast från England.

3 st holländska i barlast från Holland och Danmark.

3 st franska i barlast från Frankrike.

14 st norska från Norge med sill.

Af dessa fartyg hafwa 2 svenska lossat stenkol och 7 norska lossat 1.798 tunnor sill wid Lysekil, enligt erhållet serskildt tillstånd.

De barlastade hafwa dels upplagt i winterlag i Lysekil och närliggande hamnar och dels ingått i Gullmarsfjordens hamnar att lasta trä hafre och dels lastat huggen sten wid Malmön och Hunnebostrand.

Af fartyg, som utklarerat i Uddevalla, hafwa 28 st utpasserat denna väg. 44 st storsjöfiskbåtar, som under sina fiskresor anlupit Norge, hafwa wid återkomsten hit ingått och blifwit inuisiterade. 91 st fartyg, tillhörande diverse nationer, hafwa under stormande wäderlek sökt skydd i Lysekils hamnar.

I Lysekils närhet hafwa 3:ne strandningar under år 1869 inträffat, nämligen:

Den 3 April: en norsk jakt lastad med bräder inbergad till Käringön,

Den 8 April: sjönk en mil wester från Käringön ett okänt fartyg med man och allt.

Den 10 Dec: strandade Stockholmsskeppet "Katarina" i närheten av Käringön. Besättningen bergad, fartyget sönderslaget.

Wid Lysekils tullkammare har under året uppburits följande medel:

Inrikes fyr- och båtafgift	121:26
Winddrifare och d:o	379:50
Lastpengar af utklarerade fartyg	879:09
Fyr- och båtafgift af utklarerade fartyg	1.148:07
Summa rdr.	2.527:92

Sistlidne år war uppbörden 1.738 rdr 88 öre.

Dessutom har här för Uddewalla sjömanshus räkning uppburits hyresafgifter med 1.485 rdr, 74 öre.” (BLT 1870-01-25/KJ)

1869-12-31 ”Rörelsen å Lysekils telegrafstation har [för år 1869] utgjort:

Afsände inländska telegrammer	1.568
Afsände utländska telegrammer 261	1.829
Ankomne inländska telegrammer	1.457
Ankomne utländska telegrammer 363	1.820

Influtne portomedel 2.887 rdr 88 öre”
(BLT 1870-01-25/KJ)

1870-talet

Det tyska företaget Kessel & Röhl i Berlin börjar bryta granit i Lysekil vid Stångehuvudområdet och anlägger ett stensliperi där. De har funnit att granit inom detta område på grund av sin grovkorniga struktur är särskilt lämpat för monumenttillverkning. Kessel & Röhl har tidigare startat sin svenska verksamhet i Blekinge. (Forström, Åke, Granitindustrin i Bohuslän, Vikarvet Årsbok 1980-1981) [Anm: Källreferens saknas hos Forström. Tidsangivelsen är därmed tveksam, se vidare 1879-09-15 nedan.]

1870 cirka I Lysekil anläggs skeppsvarv på Grötö.

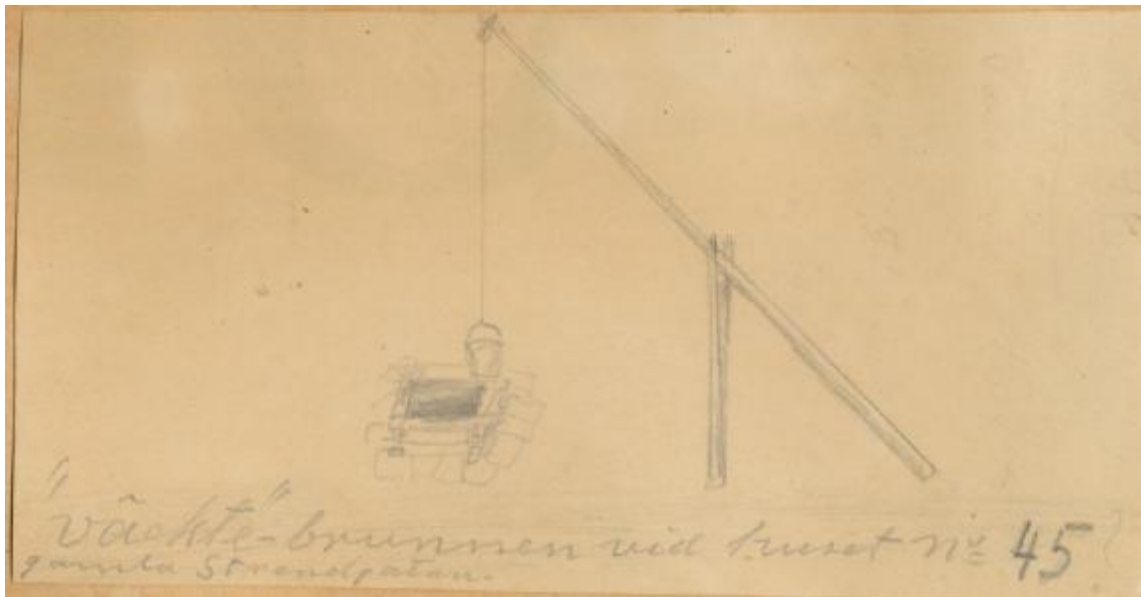
1870 cirka Gamla Strandgatan – efter blyertsteckning av Gustaf Henrik Brusewitz, Göteborgs konstmuseum.

[Anm 2013-03-21/PS: Jag har ändrat tidpunkten för teckningen från 1890 cirka till 1870 cirka. Denna korrigerings är baserad på gatans stenbeläggning, som är helt annorlunda på fotot av Carl Peter Curman nedan, se 1885 cirka. Denna nya stenläggning av Gamla Strandgatan görs år 1872.

Dessutom, se följande information från Riksarkivet om Brusewitz: "... företog på **1870-talet** under flera år långa fotvandringar inom Bohuslän, varunder han dels skaffade museets nya föremål, dels avtecknade fasta fornlämningar m. m. Många av museets mest värdefulla allmoge- och kyrkoföremål — bland annat en dyrbar samling dopfuntar — ha under denna tid förvärvats av honom. I Göteborgs museum förvaras ett par handskrivna böcker av Brusewitz med skildringar från några av hans resor. I dessa folianter har han med synnerlig omsorg avtecknat de förnämsta av de hopsamlade föremålen och lämnat ingående beskrivningar på de omständigheter, under vilka de påträffats, samt de traditioner och minnen, som voro förknippade med dem. Här återfinnas också flera detaljerade beskrivningar över platser, han besökt."]

Vattenförsörjningen klarades främst genom den så kallade Storebrunn, vilken stod på den öppna platsen mellan husen på Gamla Strandgatan 12 och Gamla Strandgatan 8.

En del av Gamla Strandgatan 8 ses till höger på teckningen. Storebrunn ligger omgärdad av den kraftiga bräduppsättningen och bakom brunnen ses huset på Gamla Strandgatan 12 med sin snedtäcka åt vårt håll.

Teckningen visar Väktebrunn. (Teckningen är gjord av Malcom Jacobsson)

Mellan husen på Gamla Strandgatan 23 och Gamla Strandgatan 21 fanns den så kallade Väktebrunn, men den gav bräckt vatten och lades igen kring sekelskiftet. Senare tillkom ett antal kommunala vattenposter, men allt detta har försvunnit sedan vattenledning lagts i husen vid Gamla Strandgatan. (Knuth Hansson, sid 33-34)

- 1870-1873 Under dessa år råder en allmän högkonjunktur i västerlandet och den svenska produktionen av tackjärn och trävaror ökar kraftigt. Under det fransk-tyska kriget 1870-1871 är troligen fraktersättningarna stora och skepparna tjänar sannolikt bra. Detta skapar förutsättningar för ny- och ombyggnad av husen i Gamlestan. Detta innebär troligen att bland annat Anton Öhnberg bygger om sitt hus vid denna tid. (Fritt efter AS, LP 1992-11-19)
- 1870 Fyr- och båtavgifter upphör från och med detta år för fartyg gående mellan inrikes orter. (Ohlén, Från Kusten – Strömstad till Smygehuk, sid 147)
- 1870 Brastad har detta år 1.945 invånare, Bro har 2.782, Fiskebäckskil har 664, Grundsund har 628, Lyse har 2.157 och Lysekil har 957 invånare. (Bohusläns Historia, sid 324-325, 407)
- 1870 Folkskollärare Jonas Magnus Lindqvist börjar bedriva undervisning i den nybyggda skolan i Gunnebo på Skaftö. (Tylegård, LP 1993-05-07) (SB1890)

- 1870 Axel Hagberg i Grundsund grundar affärsrörelse med konserverstillverkning, fiskhandel och rederi. Hagberg är även aktiv inom kommunalpolitiken. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 15)
- 1870 Grave Josias Sundberg startar inläggning av ansjovis vid en brygga i Södra hamnen i Lysekil, vid dagens Turistbyrå. (Knuth Hansson, Fiskkonserverindustrin i Bohuslän, sid 9-10)
- 1870 Lysekils varmbadhus byggs till med en huskropp av nästan samma dimensioner som den ursprungliga.
- 1870 Husen i Lysekils köping omnumreras vilket ses i Husförhörslängden för 1870-1878.
- 1870 Lysekils invånarantal är 957 personer. (Lönnroth, Bohusläns Historia, sid 407)
- 1870-01-04 ”**Auktion på Skeppsinventarier.** Den 14 instundande Januari kl. 10 f.m. försäljes genom offentlig auktion wid Lysekils tullkammare: bergade inventarierna efter strandade skeppet KATARINA, bestående af 2:ne swåra ankare och ankarkättingar, mindre ankare och kättingar samt förtöjningskätting, kablar och **pertioneor**, 8 st segel, stående och löpande gods, mer och mindre sönderkapat, en del stålreggen och diverse andra effekter och jernsaker, hwilket allt dagarne före auktionen kan få beses, efter anmälan å Tullkammaren. Lysekil den 28 Dec 1869. Efter anmodan Gustaf Emil Bundsen. (BLT 1870-01-04/KJ)
- 1870-02-08 ”Auktion å fastighet i Lysekil. Thursdagen den 17:de dennes kl. 10 f. m. försäljes genom offentlig auktion i Lysekil för enkefru Emelia Petterssons konkursmassas räkning, dess egande fastighet 1/120 i köpingen Lysekils jord med dertil hörande enwånings boningshus, tegeltäkt, brädfordradt och inredt till 7 rum och kök; ett bageri med bakredskap; ett uthus med wed- och vagnbod; ett bryggeri med dertill hörande tomt och bryggeriredskap samt diverse löseegendom, bestående af linne- och sängkläder, möbler och husgeråd, glas och porslin m. m., hwilket allt kan beses på stället dagen före auktionen. Köpare af fastigheten kunna säkerligen med inteckningshafware betinga sig goda betalningswillkor. Lysekil den 5 Februari 1870. Syslomännen.” (BLT 1870-02-08/KJ) [Anm: Adressen är Hus n:o 153, dagens Kungsgatan 45.]
- 1870-03-01 Bodmeri-lån sökes! Kapten A. Larsson, förande Svenska Skonerten ”Anton August”, söker Bodmeri-lån 5.000 rdr rmt å fartyg, last af stångjern, och fraktpenningar, för resa från Lysekil till Hull, till billigaste premier, och torde den, som är benägen göra en sådan bisträckning med allra senaste anmäla sig hos konsul Benjamin Gabriel Mollén i Lysekil.” (BLT 1870-03-01/KJ)

- 1870-03-08 Bouppteckningen efter skeppare Per Abrahamsson Pik visar bland annat tillgångar i följande fartyg:
1/7 i skonerten PERLAN, 710 riksdaler,
1/12 i skonerten TEKÅ, 833 riksdaler,
5/24 i skonerten AUGUSTA SOFIA ("Augusta Soffia"), 800 riksdaler,
1/6 i skonerten ALBERT, 666 riksdaler,
1/16 i slupen ZERIS, 500 riksdaler.
(Äldre Nordisk Handelssjöfart, sid 49, med följande tillägg i fotnot av Sandklef: Skonerten Albert står för 46 läster. Övriga saknas.) [Anm: Per Abrahamsson Pik bor i dagens Gamla Strandgatan 3.]
- 1870-03-17 Kunglig Maj:t ger tillstånd att inrätta medikamentsförråd i Lysekil.
- 1870-03-.. En skrivelse om distriktsläkarens lön undertecknad av Gustaf Emil Bundsen, Johan Bernhard Jonsson, Petter Lindbom mfl tillställs kommunalstämman. (Granqvist, Lysekils köpings historia, sid 9-10)
- 1870-04-05 ”**Från Lysekil** skrifwer vår korrespondent den 3 April. Under loppet af Mars månad ha 8 st fartyg utklarerat i Lysekil, nemligen: ett svenskt till England med 21.700 kbf. Hafre; ett tyskt till Wilhelmshafen med huggen granitsten och sex svenska till Norge i barlast.
Den 2 April inkom till Lysekil Norska skeppet Fos, kapten A. Pedersen från Norge i barlast att lasta trä i Uddewalla.
Den 3 April inkom Nordtyska skonerten Wespe, kapten Stehn i barlast från Tranö, att lasta granitsten wid Malmön.
Gullmarsfjorden ligger tillfrusen ut till Alsbäck med fast och farbar is och Kolje- och Kalföfjordarne äro ännu isbelagda. Yttre skärgården har länge varit fri för is.
Wäglaget är nu eländigt i Stångenäs härad, och önskligt wore om det snart kunde förbättras genom påkörning af grus.
Från skepparen Isak Larsson på Gullholmen, som kom söder ifrån med en last af potatis, anhöll den på Gullholmen posterade kustvakten den 2 dennes 3 mindre kärl med spirituosa som misstänkes wara inlastade i Helsingör. Det är samma Isak Larsson, som under sistlidne månad ingått till Kongl. Generaltullstyrelsen med skriftligt förslag, att all kustbewakning på Bohusländska kusten borde indragas, såsom warande till ingen nytta. Nog wore detta beqvämt för Isak Larsson med flera! (BLT 1870-04-05/KJ)
- 1870-04-19 Kommunalstämman tillsätter en kommitté för att ta fram förslag hur läkarens lön skall betalas. Ledamöter i kommittén är Benjamin Gabriel Mollén, Gustaf Emil Bundsen, Johan Bernhard Jonsson, lotsälderman Carl Robert Lycke samt Lorentz Källare. (Granqvist, Lysekils köpings historia, sid 10)

- 1870-04-.. Marstrands Ångbåts AB:s ångare ALBREKTSUND (I) anländer till västkusten och sätts in mellan Göteborg och olika hamnar i södra Bohuslän, bland annat Marstrand, Stenungsund och Nösund. (AL, Posthistoria)
(marstrandsbolaget.hagmanstorp.com)
- 1870-05-07 På stämman lämnar kommittén sitt förslag om läkarlönen. För att läkaren skall stanna i köpingen bör lön utgå med 1.500 riksdaler och uttaxering ske efter den statliga bevillningen. Beslut om uttaxeringen tas enligt följande:
Varje gift man erlägger årligen	1:50 riksdaler
Varje gift kvinna erlägger årligen	1:00 riksdaler
Varje ogift man över 16 år	1:50 riksdaler
Varje ogift kvinna över 16 år	1:00 riksdaler
Varje enkeman	1:50 riksdaler
Varje enka	1:00 riksdaler
Varje annan medlem under 16 år	0:50 riksdaler
- Kommunkassan betalar för fattighjonen, det vill säga fattigvårdens understödstagare. Den angivna lönen skall utgå från 1 juli 1870 till 1 juli 1873.
- 1870-05-21 ”Den storslagna och skarpsinnigt utvecklade samt med energi framhållna planen [av häradshöfding Norin] vann anklang i vida och inflytelserika kretsar, och framkallade nedsättandet af en undersökningskommitté, bestående af brukspatronerna *E. G. Danielsson* och friherre *Svante Fleetwood*, bergmästarne *Anton Sjögren* och *G.A. Lundhqvist* samt professor *C.A. Ångström*. Denna kommitté träffade den 21 maj 1870 uppgörelse med majoren *Claes Adelsköld* om att, mot en ersättning af 32.000 rdr, verkställa fullständig undersökning af den föreslagna linien, med alternativa ritningar och kostnadsförslag för såväl bred- som smalspårig järnväg.
- Linien, som upptog en längd af 45 $\frac{3}{4}$ mil, skulle gå från Falun öfver Domnarfvet, vidare alternativt öfver Ludvika eller Hagge, därefter öfver Grängesberget, mellan sjöarna Hörken, vidare närma sig Ställdalen, passera Hjulsjö, Hellefors och Grythytte bergslager, gå söder om sjön Yngen genom Kroppa socken öfver Asphyttan till Dejefors, Fryksta, Edsvalla och Borgvik, genom Gillberga härad och slutligen öfver Dalsland och Bohuslän till Krossekärr.
- Sådan var planen, till hvars närmare utredning Järnkontoret bidrog med 15.000 riksdaler, Göteborgs och Bohusläns Hushållningssällskap med 3.000 samt enskilda personer och bolag med närmare 25.000. (BJ1, sid 9-10)
- 1870-06-05 Vid prästgårdens i Tegneby brand den 5 juni 1870 förstörs större delen av pastorsämbetets arkiv. (Arkiv Digital)

1870-06-21 **Ankomne badgäster** till Lysekil den 21 Juni 1870.
Studeraerne Axel Arnell, Hernösand och
Johan Hultgren, Stockholm,
Fröken Sara Ifwarsson, Åmål,
Kamreraren F. Hallin med fru och dotter, Karlskrona,
Fabrikör C. B. Lundgren, Falköping,
Doktor A. A. Lennström med fru,
Bankdirektör H. Arnell och handl. C. A. Löfroth, Hernösand,
Fru Montgomery med 2 döttrar och son, Stockholm,
Handl. F. Greipner, Enköping,
Öfwerste Ch. Berg med fru, Göteborg,
Fru H. Strandberg med 3:ne döttrar, Södermanland,
Kantor J. Engblom med fru, Trollhättan,
Revisor J. Myhrman med fru, Stockholm,
Bruksegaren J. Örtenholm med 3:e döttrar,
Borgmästarinnan Örtenholm och
Hr. Florelius, Wermland,
Fru Emma Holmström med barn, Stockholm,
Fru Maria Lidbäck med barn och
Fröken Wettergren, Göteborg,
Fru Anne Unge och
Rektor O. Lesjler med fru och barn, Stockholm,
Asfessorskan Chr. Sjöberg med döttrar, Trollhättan,
Skolföreståndaren A. Egnell, Gotland,
Sidenfabrikör R. A- Almgren, Stockholm,
Fru Harriet von Segerfelt med familj, Göteborg,
Fru Segrell med dotter, Wernamo,
Friherrinnan F. Liljencrantz med barn, Stockholm,
Fröknarna Stockenstrand, Askersund,
Handl. D. Mattsson, Uddevalla,
Studeraenden H. Setterwall med syskon, Stockholm,
Hofrättsnotarien O. Engblom, Finland,
Häradsh. I. M. Lindgren med fru och barn, Kalmar,
Fru M. Andersson med dotter, Stockholm,
Skolläraren A. G. Skogström med fru, Wermland,
Studenten Sjöberg, Trollhättan,
Fru Marie Nordgren, Göteborg,
Kontorsskrifwaren P. Johansson,
Fru F. Renber med barn,
Prof. I. Molin med fru och barn
D:r tillberg och
Fru Hallenberg, alla från Stockholm,
D:r Andreasson med fru och son, Skara,

Studenten Gösta Ehrenswärd, Göteborg,
Handl. Berg med fru och son, Örebro,
Fru H. Elderup och
Fröken Ljunggren, Göteborg. (BLT 1870-06-28/KJ)

1870-06-28 ”Genom offentlig auktion, som förrättas på Lysekil Fredagen den 1 nästa Juli kl. 11 f.m. kommer att för Johanna Rundbergs konkursmassas räkning försäljas dess i Lysekil egande boningshus med brygger och åtskillig lösegendom samt bryggeri och bageriredskap, hwilket allt dagarne före auktionen kan beses hos Johanna Rundberg. Lysekil den 14 Juni 1870. Sysslomännen.” (BLT 1870-06-28/KJ) [Anm: Adressen är Hus n:o 139, sedermera Skottgränd n:o 13 = dagens Stengatan 24B.]

1870-07-15 **Ankomne badgäster** till Lysekil efter den 26 Juni 1870.
Bruksinspektör J. Jönsson med syster,
Smeden W. Halworsen,
Bruksegaren C. H. Wallroth,
Fru Augusta Wallroth med 2 döttrar,
Bruksförvaltaren Fred. Florelius,
Fru Emelie Geijer med dotter,
Nämndemannen Christoffer Höök,
Bergsmanssonen Nils Johan Jonsson,
Kyrkwarden Janne Larsson,
Löjtnant F. G. Lagerlöf,
Mamsell L. Lagerlöf,
Hr. Wilhelm Sundén, alla fr. Wermland,
Jernhandlanden C. M. Johansson,
Musikdirektören C. H. Henning,
Fru Jenny Lindeberg,
Mamsell Hilma Mattsson, alla fr. Carlstad,
Skogwaktaren O. Hällström, Karlstad, & Aker,
Prosten A. Lundholm, Wernamo,
Fru Sofie Örewell med son,
Mamsell Toll, kaptell C. Kugelberg,
Studeranden Carl Pettersson,
Studeranden C. A. Nylander,
Studeranden A. C. J. Phormansson,
Fru A. L. Andersson,
Madam A. S. Eriksson,
Landtbrukaren C. A. Pettersson,
Landtbrukaren C. O. Andersson,
Brukspatron O. Mannerstråle med fru, alla från Östergötland,
Löjtnant J. G. Törner, Lidköping,

Mjölnaren C. Tholander, Linköping,
Notarien Lundgren,
Fru Lundgren,
Mamsell Lundgren,
Mamsell Hilma Andersson, alla från Norrköping,
Madam Katrina Johansson,
före detta Sjökapten C. R. Lycke,
före detta Sjökapten L. Källare,
Jungfrun Emelie Mattsson,
Jungfrun Mathilda Hermansson,
Madam A. M. Christiansson, alla från Bohuslän,
Kyrkovärden Jan Ersson, Kopparbergs län,
Mamsell Kerstin Ramström,
Ingeniör Daniel Kjellin, Dalarna,
Lektor T. Hallström,
Kassör P. M. Stenfelt, båda från Falun,
Grosshandlare C. J. Sehlberg med fru,
Fru B. Göransson, båda från Gefle,
Mamsell Caroline Ahlstedt,
Mamsell Ida Ahlsedt,
Lectrice hos H. M:t Drottningen Christine Rogberg,
Fru Zelma Bolinder med 4 barn,
Fil. doktor Axel Laurén,
Doktor R. J. Sehlberg med fru,
Landtbrukaren C Karlström,
Studenten A. C. Göhte,
Konglig Sekreterare P. Siström,
Grefvinnan Marie Ulfsparre,
Fröken R. Ulfsparre,
Häradshöfding C. H. Odelberg,
Handlande J. G. Sundström,
fru Th. Sundström,
Fru Th. Skorn,
Lärarynna S. Andersson,
Fröken M. L. Mannerstråle,
Fru C. H. Tottie, född Mannerstråle,
Löjtnant Fred. Engelblom,
Kammarskrifvaren A, Gothlén,
Kongl. Sekreteraren W. Waldén med fru,
Mamsell B. Schordt,
Telegrafassistenten Oscar Stångberg,
Doktorinnan Ida Lind, alla från Stockholm,
Stationsinspektör Gust. Collwin, Stockholm & Korsnäs,

Brukspatron E. Hamström, Skulltuna bruk,
Rektor C. W. Wagerius med fru och barn, Hernösand,
Mamsell Ida Wohlfarth,
Styrman Kasper Eneroth, Åmål,
Häradshöfding Adolf Krogius, Finland,
Fru Sawelius med son, Brahestad,
Professor J. J. Stewe med fru, Helsingfors,
Skolläraren W. Häggstedt, Hernösand,
Mamsell Laura Hagendajl,
Mamsell Adolfina Hagendahl,
Studeranden C. L. Norelius,
Studeranden J. Andersson,
Uppbördsskrifvaren Gust. Morén, alla från Örebro,
Mamsell Augusta Wohlfahrt, Närkil,
Löjtnant G. B. Wahlbom, Kalmar,
Landtbrukaren Gustaf Hansson, Öbbyn,
Häradshöfding W. Kugelberg,
Kapten C. Lade, båda från Jönköping,
Fru H. Salén,
Mamsell M. Salén, båda från Linköping,
Fru S. Lundholm, Örebro,
Doktor A. Andersson med fru, Skara,
Handlanden A. Agrell med fru,
Kontoristen Emil Söderberg,
Studeranden Gustaf Lindberg, alla från Sundsvall,
Rektor O. F. Schultz med frun och barn, Eksjö,
Privatläraren J. B. Fridholm,
Fru Emma Graf,
Fru Theres Ingman,
Rektor Abr. Leffler med fru,
Mamsell Davida Möller,
Handlanden D. O. André, n,
Handlanden Edwin Leffler med fru och dotter,
Mamsell Amanda Leffler, alla från Göteborg,
Fru Blenda Lagerbjelke med dotter,
Mamsell Kerstin Thyselius, båda från Nyköping,
Fröken Henriette Löwen, Trollerum,
Landtbrukaren Erik Jakobsson, Dalsland,
Kronofogden I. Bergman med fru och barn, Skaraborgs län,
Änkan Margareta Pettersson med dotter, Helsingland,
Mamsell Marie Leijon, Borås,
Fil. kand. S. Fant, Upsala,
Fröken Marie Zengerlein,

Rådmannen F. G. Backman med fru och barn,
Herr Wernbom med fru, alla från Wenersborg,
Handlanden L. Knudsen med fru, Borås, mamsell T. Lander, Westergötland,
Studenten J. M. Engeström, Upsala,
Mamsell Josephine Andersson,
Mamsell Pauline Wikström, båda från Uddewalla,
Mamsell Abela Struve, Motala,
Landtbrukaren J. Kumlin,
Landtbrukaren S. L. Tersmeden, Fru H. Tersmeden, Fröken F. Lorichs, alla
från Södermanland,
Kyrkoherden S. A. Östrand, Upland,
Mamsell Sofie Plomon, Södertelje,
Mamsell Hanna Sundblad, Sköfde,
Kaptenslöjtnant Eklers, Carlsrona,
Handlanden P. J. Hedlund,
Studeranden Gust, Sörman, båda från Arboga,
Landtbrukaren Joh. Bodin med fru, Westergötland. (BLT 1870-07-15/KJ)

1870-07-19 **Ankomne badgäster** till Lysekil efter den 16 Juli 1870.

Fru Emelie Blomsterwall,
Underlöjtnant K. Eklund,
Mamsell Anna Hallberg,
Mamsell Pauline Hallberg,
Mamsell L. Wising,
Mamsell Hilda Thorbjörnsson,
Mamsell Marie Thorbjörnsson,
Mamsell Martina Thorbjörnsson, alla från Uddewalla,
Fru Charlotte Wallin,
Madam Tornqvist och
Landtbrukaren Magnus Johansson, Bohuslän,
Bagaren P. A. Grönlund,
Notarien Johan Bergström,
Ingenjören A. Th. Solén med fru
Häradshöfding F. Arnander, alla från Jönköping,
Mamsell Augusta Geijer, Wermland,
Handlanden S. Sandberg, Motala,
Konglig Sekreterare Geijer,
Sekreterare R. Kleen med fru och barn,
Major Edelcreutz,
Färtläkare P. A. Edgren med fru,
Gosshandlaren Oscar Almgren med fru, alla från Stockholm,
Student J. M. Palmgren, Norrköping,
Smeden Fr. Wikström, Trollhättan,

Mamsell Charlotte Hultner och
Mamsell Edla Arfwidsson, Wadstena,
Baron M. Heij, Wenersborg,
Mamsellerna Hilda Bergmansson och
Hilma Bergmansson, båda från Skara,
Teknist Gottfrid Ericsson, Örebro,
Miss Ellen Birch, Södertelje,
Löjtnant F. Silfwerbrand och
Kronolänsman F. Gallander, båda från Westergötland,
Handlanden Frans Warelius och
Diskontobokhållaren F. Holmberg, Malmö,
Byggmästare Jakob Andersson, Dalsland,
Bokhållare Emil Årwall,
Herr M. Damm,
Kemist Harald von Gegerfelt och
Mamsell Mina Leffler, alla från Göteborg,
Student Gottfrid Gullberg,
Studeranden G. Rydström,
Mamsell G. Fränkel och
Mamsell F. Lothar, alla från Småland,
Löjtnant A. Hallman med fru och barn, Sköfde,
Prosten P. Dahlgren, Ekebyborna,
Fru Emma Rydström, Wenestad,
Kronolänsman J. W. Melin, Westergötland. (BLT 1870-07-19/KJ)

1870-07-29 **Ankomne badgäster** till Lysekil efter den 25 Juli 1870.
Kronolänsman Alfred Willman med dotter, Dalsland,
Premieaktör Knut Almlöf med fru och dotter,
Fröken Deland,
Häradshöfding J. Edgren, alla från Stockholm,
Prosten O. Westling,
Bruksegaren Johan Bergström,
Pastor Fred. Palmblad, alla från Östergötland,
Mamsell Theresia Sjöberg,
Fru Ingeborg Melin och
Mamsell Erika Bergman, alla från Dalsland,
Skollärarynnan Anna Mattsson, Uddevalla,
Medicine dokt. S. O. Ekecrants med fru, från Stockholm,
Mamsell Lotten Öberg, Östergötland,
Handlanden A. W. Wernbom,
Mamsellerna Hanna Arfwidsson,
Hulda Arfwidsson,
Emma Arfwidsson,

Mathilda Berg och
Herr W. Bolje, alla från Göteborg,
Skoladjunkten H. Fellenius, Roslagen,
Jungfrun Sophia Olsson, Sotenäs,
Herr P. A. Hedenlund, Borås,
Stud. juris Thor Kalkius, Kristiania,
Telegrafassistenten Presto, Wenersborg,
Jur stud G. A. Rycander, Upsala,
Kamreraren W. Palm med fru, Stockholm,
Kyrkoherde J. Grewell, Östergötland,
Studenten J. Rylander, Norrköping,
Mamsell Augusta Ekstrand, Uddewalla,
Fru F. Lindstedt, Strömsholm,
Fru F. Kylen, Skara,
Grosshandlanden A. O. Andersson med familj, Wenersborg,
Demoiselle Sophie Landberg, Norrköping, studenten R. Jonsson,
Fru S. Jonsson med barn, Dalsland,
Löjtnant J. R. Mannerstråle, Westergötland,
Handlande F. Wiberg, Stockholm,
Nämndemannen A. Mattsson, Kopparbergs län,
Handlanden J. H. Lindberg, Karlstad,
Docenten A. W. Alexandersson, Upsala,
Organisten Leeman Lewin, Wernland,
Mamsell Henrika Björkman och
Mamsell M. Lekmarsch, Dalarne,
Kronolänsman H. T. Sjödin, Norrland,
Doktorinnan E, Rothlieb, Stockholm,
Lärowerksadjunkten R. T. Kjellberg, Wenersborg,
Herr Emil Pettersson, Norrköping,
Ingeniör Gyllenhammar, Stockholm. (BLT 1870-07-29/KJ)

1870-08-16 **Ankomne badgäster** till Lysekil till den 14 Augusti 1870.

Herr Emil Pettersson och
Fru Askland med sällskap, Norrköping,
Ingeniör Gerh. Gyllenhammar,
Kyrkoherde J. Rothlieb,
Hofjägmästare J. P. Ekström,
Mamsell Curman,
Byggmästare Axel Alm med fru,
Mamsell J. Norman,
Mamsell B. Åbom,
Mamsell Hanna Lindberg,
Konglig Sekreteraren Anton Granlund och

Underlöjtnant Günther, alla från Stockholm,
Handlanden Hilmer Åhman,
Handlanden A. T. Hansson och
Komminister H. F. Wessberg med familj, Wenersborg,
Grosshandlanden Mauritz Schloss med fru och barn, Stockholm,
Handlanden O. G. Göransson,
Madam Carolina Lindbom och
Madam Beata Hansson, Bohuslän,
Studeranden G. Hallberg, Uddewalla,
Fru A. Lennmark med syster och dotter, Stockholm,
Telegrafkassör P. T. Lundblad,
Landskamrer Tiffit,
Grosshandlanden Nordström,
Fru Charlotte Andersson, mamsell Louise Bratt och
Mamsell Therese Juel, alla från Göteborg,
Professor C. M. Nycander, Köpenhamn,
Herr F. Högberg och
Ingeniör Aug. Unger, Östergötland,
Fru Marie Rothman, Skenninge,
Handlande J. F. Lemke och
Studeranden C. T. Lemke, Enköping,
Herr U. Knorring, Helsingfors,
Häradshöfding Alfred von Bonsdorff, Åbo,
Fru Laura Wisman, Dalsland,
Jernvägsbokhållaren Otto Hultgren, Töreboda,
Landtbrukaren Oscar Eliasson, Småland, urmakare L. Th. Cederqvist,
Linköping,
Handlanden C. J. Reventer, Gefle,
Kronolänsman J. F. Lundström, Mariestad,
Häradshöfding J. Hagelberg, Jönköping,
Handlandena Carl Serin och Lindberg, Carlstad,
Brukspatron H. Dittner, Nora,
Löjtnant C. S. Grasnie och
Häradshöfding Sylwan, Westergötland,
Häradshöfding Chr. Swensson, Södermanland,
Landtbrukare L. J. Samelius, Ranten,
Apotekare Backman med syster, Strengnes,
Fru Wimmermark och
Mansell Mathilda Strupe, Askersund. (BLT 1870-08-16/KJ)

1870-08-19 ”Kappsegling wid Lysekil. Till handelstidningen skrifwes.
En omwexling i badsällskapets nöjen bereddtes i lördags, genom en af
sällskapets direktion jemte några för saken intresserade Lysekilsboar anordnad

kappsegling. En frisk ostlig vind blåste öfwer Gullmarns breda watten, på hwars stadgande böljor de tjugoen s.k. badgästbåtar, som anmält sig till deltagande i täflingen, ilade af och an under afwaktan på afseglingssignalen. Kl. 4 e.m. hissades på toppen å den utanför badhusbryggan förtöjda kutter, der prisdomarne nu hade fin plats, en flagga, och då 5 minuter derefter ett kanonskott dånade, styrde alla de täflande ned mot kuttern och passerade den en efter den andre förbi densamme, samt började sålunda leken. Seglingen utgjordes af s.k. triangelsegling, anordnad efter danskt mönster. Utgångspunkten eller ena winkeln i triangeln war ofwannämnde kutter; den andra winkeln åter bildades af det i närheten af Oxewik belägna skäret ”Gråben”, den tredje af en utanför Fiskebäckskil förtöjd tulljakt. Hwarje sida i triangeln war ungefär en fjerdedels geografisk mil. Winden blåste i riktning från ”Gråben” till kuttern, hwarföre och den första delen af vägen tillryggalades medelst bidwindssegling. Efter de första ”flaggen” bortskymdes de täflande af holmar och slär, och åskådarne woro lemnade i den fullkomligaste owisshet om utgången. Med spändt intresse wäntade man det ögonblick, då kappseglarne åter skulle wisa sig. Efter omkring en halftimmes wäntan syntes först en, sedan två och, ett längre stycke efter dem, en mängd hwita punkter ilande förbi Skaftöns mörka klippor. Ännu några minuter – wändningen kring tulljakten war werkställd och hela flottiljen höll med brusande fart ned mot prisdomarfartyget. Det war en liflig och wacker tafla, som nu från badhusets weranda wisade sig för de talrikt församlade åskådarne. Öfwer den swartgröna fjärden ilade de täflande båtarne för fulla segel, i spetsen de snabbaste, de öfriga efter dem i tät massa, alla med skummet forsande kring bogen. Då den främsta båren passerade prisdomarfartyget, uppstämdes från detsamma lifliga hurrarop. Med ungefär en minuts mellantid följde därefter tre andra båtar. En stund derefter jagade tätt efter hwarandra de fleste återstående fram förbi målet. Med två skott och flaggans nedfirande tillkännagafs täflingens slut, hwarefter prisdomarne sammanträdde för att werkställa de för prisernas utdelande nödiga beräkningar. Samtliga båtarne hade nemligen blifwit på förhand uppmätta i s.f. ”nachttons”, och för hwarje sådan ton gjordes en reduktion i den seglade tiden af 15 sekunder. Sedan uträkningen blifwit werkställd och prisdomarne kommit i land, uppspeltes Ulfåsa-marschen och prisdomarne, åtföljda af de täflande, tågade fram på planen norr om badhuset, der prisutdelningen skulle försiggå. Den åt nämnde plan wettande verandan war dekorerad med swenska och norska flaggor, och i hufwudingången till verandan hade de qvinliga ledamöterna af direktionen – fruarne Gegerfelt och Wernbom samt fröknarne Ulfsparre och Mollén – tagit plats. Den återstående delen af verandan war fylld af sällskapets öfriga medlemmar. Sedan musiken tystnat upplästes det öfwer seglingen förda protokoll; hwarefter tillkännagafs, att följande genom subskribtion inom sällskapet åstadkomne pris blifwit tillerkända nedanstående båtförare, nemligen:

1:sta priset, bestående af en utaf damerna skänkt prisstandert och 2 Karoliner, Adolf Engelbrektsson från Saltö, förande båten ”Neptunus”, som verkställt seglingen på 1 timma 14 minuter 40 sekunder, beräknad tid;

2:dra priset, bestående af 2 specier, Carl Engelbrektsson från N. Grundsund, förande båten ”Elfreda” som verkställt seglingen på 1 timma 15 minuter 38 sekunder;

3:dje priset, 2 specier, Hans Engelbrektsson från N. Grundsund, förande båten ”Recken”, som verkställt seglingen på 1 timma 17 minuter 17 sekunder, samt

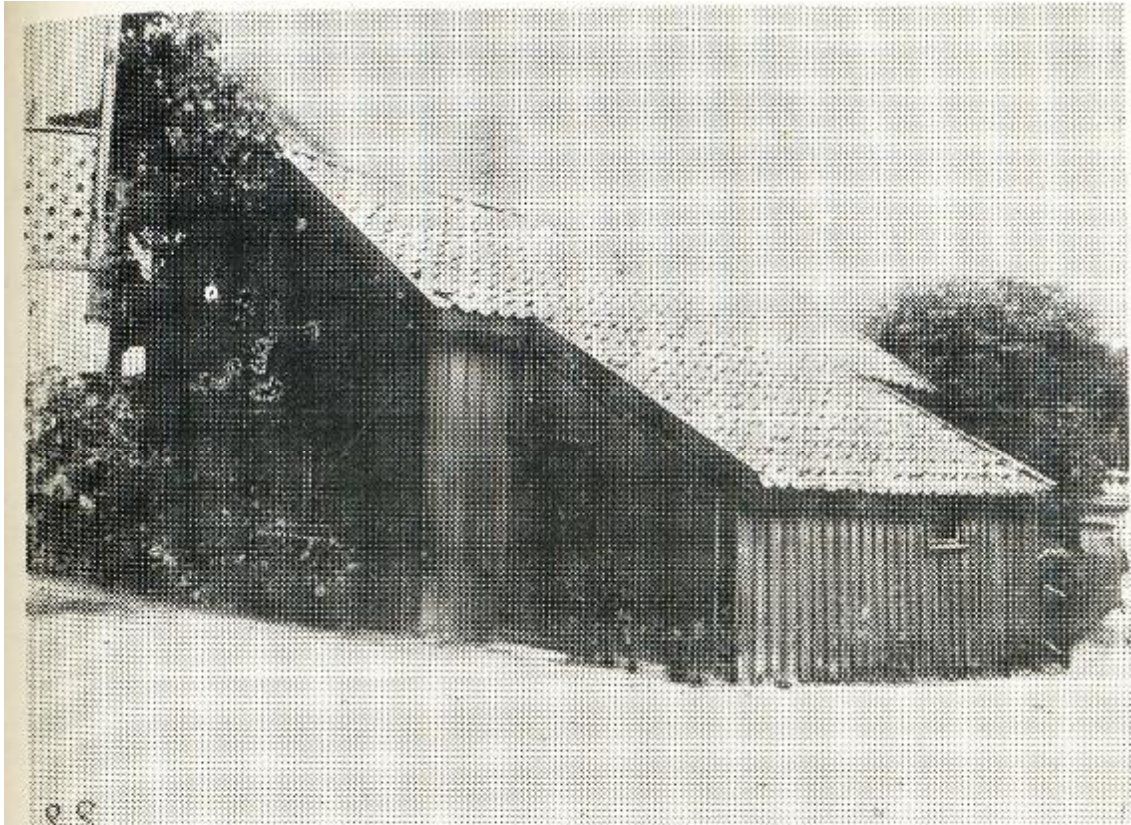
4:de priset, 1 specie, Janne Andreasson från N. Grundsund, förande båten ”Aristos” som verkställt seglingen på 1 timma 18 minuter 52 sekunder.

Prisvinnarne framträdde till fru Segerfelt och mottogo, under fanfarer, ur hennes händer sina belöningar, hwarefter samtliga de täflande efter musikens toner aftågade till en inwid restaurationslokalen befintlig plan, der de undfångades med bränwin, öl, smörgåsar och cigarrer.

Den lifwande och lyckade tillställningen war härmed avslutad, och man bör hoppas, att den skall för den fasta skärgårdsbefolkningen utgöra en ytterligare sporre till förkofran i den manliga och för den wiktiga idrotten, att genom stormar och bränningar säkert och wäl föra sin båt till målet, likasom äfven bör blifwa en wäckelse till anskaffande för badgästers behof af snabba och ändamålsenligt konstruerade båtar.” (BLT 1870-08-19/KJ)

- 1870-08-23 ”Bolagsstämma med delegarne i Lysekils Badhusaktiebolag hålles tisdagen den 30 Augusti kl. 6 e.m. i Lysekils Badhussalong. Lysekil den 12 Aug. 1870. STYRELSEN.” (BLT 1870-08-23/KJ)
- 1870-09-02 ”Ett nytt enwåningshus af timmer indelt i 6 rum och 3 kök, rymliga uthusbyggnader och källare, i köpingens nya del, allt i bästa skick. Såwäl läget som indelningen å byggnaden, är beräknad för handel. Spekulanter kunna wända sig till disponenten å stället eller egaren **I. Bredberg** å Lilla Edet. Lysekil i September 1870. Tobias Andersson.” (BLT 1870-09-02/KJ) [Anm: Tobias Andersson är gift med Augusta Matilda Bredberg, född 1829-11-20 i Uddevalla. Familjen flyttar till Hjärtum 1870-10-28. Adressen är Hus n:o 161, sedermera Sillgränd n:o 3, dagens Fiskaregatan 3.]
- 1870-09-20 ”**Lysekils Badinrättning** försäljer till billigt pris flera hundra **Tom-Bouteljer**, hela och halfva, samt **Krus** om 25 tums rymd. Hugade köpare torde wända sig snarast till Konsul Mollén, Lysekil.” (BLT 1870-09-20/KJ)

1870-09-27 Doktor Otto Fredrik Loenbom avflyttar till en provinsialläkartjänst i Grythyttan i Örebro län. Den lediga läkartjänsten utannonseras och till stämman 26 september finns tre ansökningar till tjänsten. En kommitté utreder tjänstetillsättningen och doktor Erik Adolf Rehnberg utses till distriktsläkare.

Lysekils första apotek. Foto: M. Jacobson

1870-11-11 Doktor Rehnberg meddelar vid sitt tillträde att apoteket befinner sig i "det bedröfligaste skick ... längesedan utdömt, men tolereras i brist på bättre".
[Anm: Bilden ovan är från Nils W Granqvists bok Ur Lysekils köpings historia, sid 19. Fotograf är Malcom Jacobsson, född 1848-09-30 i Tanum, som flyttar från Tanum till Lysekil i november 1874, vilket innebär att fotografiet ovan är taget tidigast år 1875.]
[Anm 2: Jämför med Knuth Hansson, sid 97. Texten under bilden i Hanssons bok nämner bland annat apoteket. Texten där bör ändras till följande: Lysekils första apotek är det mörka mindre huset som ses till vänster om garveriet.]

1870-12-31 Revisionsberättelsen för årets räkenskaper visar att fattigvården kostat kommunen 1.418 Riksdaler 70 öre.

./